

Časopis pre kresťanskú duchovnú orientáciu

4/99

Rozmer

cena 29,- Sk

**8 a 1/2 roka
Svedkom
Jehovovým**

**Michael
Jackson
a Svedkovia
Jehovovi**

**Tajomstvo
pyramídy**

**Sahadža joga
– kult
„Božskej
Matky“**

Obsah

- 2** Strach z budúcnosti
Biblické slovo
Report
- 3** 8 a 1/2 roka Svedkom Jehovovým
Rozhovor s H. Mišovičovou
- 6** Herbalife - vidina mamony
- 9** Sahadža joga
- 11** Bludné náuky v období raného stredoveku (2)
Mil'niky dvoch tisícročí
- 12** Posolstvo grálu (2)
- 15** Magické liečby...
Fórum
- 18** Blíži sa nový vek Vodnára?
Polemika
- 19** Sekty v Rusku (2)
- 22** Alternatívna medicína (4)
Tajomstvo pyramídy
- 25** M. Jackson a Svedkovia Jehovovi
- 27** Medzinárodná konferencia
- 28** Knižnica Rozmeru
Predplatné na rok 2000

Editorial

Stojíme na prahu nového tisícročia. Je to zvláštny pocit. Mnohí ho spájajú s veľkými nádejami a očakávaniami, iní si od toho sľubujú akési prelomové zmeny, ďalší zasa veria, že nás v blízkej budúcnosti navštívia mimozemšťania, ale sú aj takí, ktorí majú strach pred koncom tohto pominateľného sveta. Jedni rozprávajú o blížiacom sa pozemskom raji či horlivo zakladajú tzv. tisícročnú ríšu, iní sú už pripravení na vstup do jedného z vesmírnych korábov mierumilovných priateľov z kozmu. Zvlášť v súčasnom období ekonomickej krízy, ale i krízy hodnôt a v neposlednom rade aj medziľudských vzťahov sa ľudia radi utiekajú k rôznym víziám a vizionárom. Sú náchylní uveriť, že sa blíži lepší, spravodlivejší svet. Avšak už nie vždy si chcú uvedomiť, že problémy za nich nikto nevyrieši a už vôbec sa nevyriešia únikom do sveta snov a abstrakcií.

Aj kresťania veria v druhý príchod Ježiša Krista, očakávajú Kráľovstvo nebeské a sú skalopevne presvedčení, že všetky biblické proroctvá sa, ak príde ich čas, naplnia. Ako a hlavne kedy to však bude, to vie iba Boh.

Tvorivo snívať a mať svoje predsavzatia, najmä v takejto historickej chvíli, keď tisícročie obráti vo svojom pomyselnom kalendári svoj ďalší list, je prirodzené a aj potrebné. Aj naša redakcia má svoje predstavy a túžby. Jednou z nich je, aby sa Rozmer naozaj dostal k mnohým tým, ktorí o ňom v tejto chvíli ešte nevedia, a aby v tomto duchovne roztrieštenom čase plnom rôznych protichodných názorov bol pre všetkých svojich čitateľov opravdivým svetlom a pomocou. Aby neprinášal iba suché informácie, ale aby sa čitateľa dotýkal mocou ducha. Vieme, že je to neskromné želanie, ale budeme sa snažiť s pomocou a milosťou Božou ho uskutočniť. Živíme v sebe nádej, že aj vy nám k tomu pomôžete.

Ako? Tým, že sa Rozmer stane naším spoločným dielom, tým, že budete do redakcie písať o vašich životných skúsenostiach s deštruktívnymi kultmi, budete sa s nami deliť o vaše názory a postrehy, občas nás i skritizujete či v našej práci podporíte. Ale - ak mám byť úprimný - aj tým, že sa o Rozmere zmienite medzi vašimi známymi, aby sa naša čitateľská rodina rozrastala a Rozmer sa mohol postupne dostávať aj k tým, ktorí ho možno najväčšmi potrebujú - k hľadajúcim a tápajúcim. Za to vám už vopred srdečne ďakujeme!

Na záver mi dovoľte, aby som osobitne každému z Vás poprial požehnané Vianoce a milostivý, radosťou prekypujúci nový rok 2000.

Boris Rakovský

BORIS RAKOVSKÝ
šéfredaktor

Strach z budúcnosti

„Keď sa ho farizeji opýtali, kedy príde Božie kráľovstvo, odpovedal im: Príchod Božieho kráľovstva sa nedá pozorovať. Ani nepovedia: Hľa, tu je!, alebo: Tamto je! Lebo kráľovstvo Božie je medzi vami. A učeníkom povedal: Prídu dni, keď si budete žiadať vidieť jeden z dní Syna človeka, ale neuvidíte. Vtedy vám povedia: Hľa, tam je! Hľa, tu je! Ale vy nechodte, nebežte za nimi!“ (Lk 17, 20-23)

Strach z budúcnosti je fenomén, ktorý ľudí zamestnával odpradáva. Dnes, keď sa svet stal vplyvom informácií jednou „veľkou dedinou“, vystupuje mimoriadne intenzívne. Veď správy o nešťastiach a tragédiách sa už o niekoľko minút dostanú do uší poslucháčov a pred oči divákov. Aj pracovníci médií dobre vedia, že práve tragické správy sú tie, ktoré najväčšmi vzbudzujú pozornosť publika. Kto prinesie čo najskôr a najpodrobnejšie správy o nešťastí či katastrofe, ten je úspešný, stúpa sledovanosť jeho programov. Dlhodobý vplyv zlých správ na jednej strane vyvoláva istú povrchnosť či až ľahostajnosť k utrpeniu neznámych ľudí, avšak na druhej strane pozvoľna zanecháva na psychike pocity neistoty, ba až strachu z uvedomenia si vlastnej krehkosti. Takéto úzkostné pocity v nás môže ďalej umocňovať i naša konkrétna spoločenská situácia, ale aj rozmanité osobné tragédie a zlyhania či vážna choroba. A keď k tejto reálnej neistote života pridáme ešte skutočnosť, že sa blížíme k prelomu tisícročí, k akémusi magickému roku 2000, tak to mnohých môže viesť k apokalyptickým očakávaniam skorého konca sveta. Toto súčasné psychosociálne pozadie ľudí veľmi dobre poznajú i novodobí obchodníci s náboženstvom. Preto väčšmi alebo menej priamo podporujú vedomie úzkosti, strachu a neistoty z budúcnosti. Avšak neváhajú k tomu pridať aj svoj zaručený a jediný správny recept na záchranu – či už celého sveta, alebo aspoň toho osloveného.

Tí však, čo sa spoliehajú na pravdivosť výrokov Pána Ježiša Krista vedia, že nielen porušená príroda a ľudská zloba sú konštantou života na našej modrej planéte a že nad dejinami ľudstva nepanuje iba zlo, ale že nad všetkým stojí v skrytosti zvrchovaný Pán. Rozhodujúca bitka ľudských dejín je teda už vyhnaná – Ježiš Kristus vstal z mŕtvych, víťazstvo je isté. A On bude mať aj posledné slovo nad dejinami. Nielen ľudstva, ale i každého jednotlivca. Táto kresťanská nádej, ktorá je založená na pravdivosti slov Toho, ktorý o sebe vyhlásil, že je cesta, pravda a život, je vnútorným zdrojom nepochopiteľnej istoty a stability vzhľadom na budúcnosť pre všetkých, čo sa s dôverou na Neho spoľahli. Zároveň je aj ochranou pred pokušením uniknúť zo svojej krehkosti do pút povery či pseudonáboženských praktík. Teda tí, čo sú Kristovi, nemajú dôvod báť sa budúcnosti ani v tomto mnohými takom očakávanom čase na prelome tisícročí.

ONDREJ GARAJ

REPORT

Vyšetrovanie satanistov

Štátna prokuratúra Talianska vyšetroje prípady satanistov vo viacerých mestách Talianska. Ako informoval taliansky denník Il Messaggero 10. októbra t. r., vydal vyšetrovací sudca Francesco Polino príkaz na vyšetrovanie piatich vodcov satanistických kultov. Podnetom akcie bolo udanie dnes 40-ročnej ženy polícii v Tivoli pri Ríme. Žena udala, že celé roky ju pri čiernych omšiach a iných rituáloch sexuálne zneužívali a navyše vydierali. Justičné orgány teraz okrem iného vyšetrojú aj podozrenie zo zakladania kriminálneho združenia, z vydierania, znásilnenia, ako aj násilia proti zvieratám. Sekta *Vyvolenci satana* činná v okolí Ríma, má mať podľa údajov novín 200 členov.

KIPA/TK KBS

Súdny proces so scientológmi

Francúzska ministerka spravodlivosti Elisabeth Guigouová označila zničenie aktov procesu s členmi Scientologickej cirkvi v Marseille za nedopatrenie. Pripustila však, že nemožno vylúčiť, že orgány spravodlivosti a iné štátne orgány sú infiltrované členmi tejto organizácie. Vyplýva to z prvej správy vyšetrovacej komisie, ktorú ministerka zriadila. Pri chýbajúcich aktoch ďalšieho procesu proti členom Scientológie v Paríži, ktorý sa mal opäť začať koncom septembra, už však nemôže ísť o omyl. V oboch procesoch stoja členovia Scientológie pred súdom za podvody a lekársku činnosť bez príslušnej kvalifikácie.

KIPA/TK KBS

Francúzsky súd 15. novembra 1999 uznal za vinných z defraudácie päť členov Scientologickej cirkvi. Súd v Marseille vymeral regionálnemu scientologickému vodcovi Xavierovi Delamarovi dvojročný trest, z toho 18 mesiacov podmienene, a pokutu 100 000 frankov. Ďalší členovia dostali trest od šesť mesiacov do dvoch rokov. Scientológovia k tomu dodávajú, že prípad je politicky motivovaný. Proces bol vyvrcholením vyšetrovania, ktoré otvorili v roku 1990, keď sa začala vyšetrovať činnosť regionálnych vodcov v Marseille a Nice, obvinených z daňových podvodov a ilegálneho praktizovania tzv. liečiteľských techník (purifikačného programu), ktorý priviedol tucty jeho užívateľov v rokoch 1987 - 1990 na psychiatriu. Cena, ktorú klienti zaň museli zaplatiť sa pohybovala v rozpätí 2 až 25 tisíc dolárov. Scientologická organizácia sa s protestom obrátila na Medzinárodnú komisiu právnikov sídliacu v Ženeve. Žiada ju, aby vo Francúzsku zabezpečila spravodlivo vedený proces s rešpektovaním práv minority. Scientológovia požiadali o spoluprácu aj Organizáciu pre bezpečnosť a spoluprácu v Európe (OBSE). OBSE by im mala pomôcť zrušiť vládnu antisektovú komisiu. Vo Francúzsku Scientologická cirkev figuruje na listine ako jedna zo 173 skupín považovaných za kulty.

Podľa agentúry AP spracoval -ml-

Znepokojení kresťania zadržaní

Izraelská polícia a agenti tajnej služby Shin Beth zaútočili v noci 3. januára 1999 na apartmán na periférii Jeruzalema a zadržali osem dospelých a šesť detí, všetko členov apokalyptického kultu Concerned Christians (Znepokojení kresťania) so sídlom v Denveri (Colorado) a deportovali ich späť do USA. Tento kult plánoval vyvolať koncom roku 1999 v Jeruzaleme krvavý kúpeľ a takto urýchliť príchod Ježiša Krista. Vodca kultu, 44-ročný Kim Miller, je známy svojimi apokalyptickými predpoveďami. Okrem iného o sebe vyhlásil, že je hlas Boží a že v decembri 1999 zomrie násilnou smrťou v uliciach Jeruzalema, ale o tri dni nato vstane z mŕtvych.

Podľa agentúry AP spracoval -ml-

8 a 1/2 roka Svedkom Jehovovým (na plný úväzok)

„Už neskladujem vo svojom byte v bratislavskom penziónе hromadu časopisov Strážna veža a Prebudte sa!. Vyniesla som ich na dvor, aby mi nezavadzali. Už nepotrebujem každý deň do nich nazerať. Odkedy ma pred rokom vylúčili zo spoločenstva Svedkov Jehovových, ani raz som nemala chuť listovať strany plné otázok a odpovedí, ktoré som sa kedysi horlivo učila naspamäť.“

► Pani Helena, vo vašom veku sa človek zvykne hlbšie zamýšľať a hodnotiť to, čo priniesol život. U vás je toto spomínanie poznačené tým, že ste posledné roky naplno odovzdali služby organizácii so známym názvom Svedkovia Jehovovi. Čo vás vlastne priviedlo do ich spoločenstva?

Pochádzam z rodiny povrchných kresťanov. Môj dovtedajší život bol veľmi ťažký a bohatý na sklamania. Dúfala som, že v manželstve to bude lepšie – ale aj to sklamal. Ostala som sama s dvoma malými deťmi, o ktoré som sa musela starať. Navyše čoskoro nato som ťažko ochorela a chorôb mi pribúdalo. Keď som mala 40 rokov, priznali mi plný invalidný dôchodok a legitimáciu „zdravotne ťažko postihnutá“. Potrebovala som niečo, čo by sa mi stalo oporou, čo by mi do srdca vlialo istotu a nádej. V takomto stave som vtedy stretla Svedkov Jehovových (ďalej iba Svedkov). Na kontrolnom úrade, kde som pracovala, som sa už predtým

stretla s dvoma ženami, ktoré v taškách nosievali do práce časopis *Strážna veža*. Udivovalo ma ich presné dodržiavanie pracovného času a poctivosť pri práci a pri narábaní s cudzím majetkom. Svedkovia, ktorí ma začali pravidelne navštevovať so svojim výkladom Biblie, sa mi takisto zdali čestní a poctiví. Veľmi presvedčivo rozprávali o tom, že oedlho bude na zemi raj bez chorôb a utrpenia. Avšak žiť v ňom budú môcť iba tí, čo uveria Jehovovi a budú mu verne slúžiť v organizácii, ktorú on sám ustanovil. Tieto slová dopadli na moju dušu ako balzam utišujúci rany. S veľkou nádejou som sa preto pustila do učenia, zúčastňovala som sa na zhromaždeniach a nechávala na seba pôsobiť všetko, čo sa pred mnou postupne odkrývalo. Brala som to veľmi vážne a úprimne. Po povinnom štúdiu náboženských spisov, ktoré mi pravidelne nosili, som sa dala pokrstiť. O pár mesiacov som už sama klopala na dvere bytov v pridelených rajónoch a tri razy do týždňa som chodie-

vala na študijné stretnutia do zboru. Svojou horlivou snahou som si vyslúžila postavenie priekopníčky. Ani som sa nena zdala a hlásaniu tohto učenia a práci pre organizáciu som venovala všetok svoj čas. Naučila som sa všetky predpisy, vycvičila vo zvestovateľskej službe na uliciach, dôverne som poznala vnútorný život a potreby organizácie...

► Spomenuli ste, že ste sa cvičili vo zvestovateľskej službe na ulici. Myslím si, že vo verejnosti sú Svedkovia známi práve tým, že oslovujú ľudí na uliciach alebo zaklopú priamo na naše dvere. Avšak málokto vie, že sa v tejto „misijnej“ činnosti poctivo školia. Ako také školenie vlastne vyzerá?

Osem a pol roka, ktoré som strávila u Svedkov, som sa pravidelne dozvedala z materiálov organizácie, ako krátkou pouličnou kážňou o Božom kráľovstve prilákať náhliaciach sa chodcov a ako šikovne ponúknuť pri pootvorených dverách

Rozhovor s pani Helenou Mišovičovou, bývalou aktívnou priekopníčkou a členkou spoločnosti Svedkovia Jehovovi

bytu traktát *Prečo môžete dôverovať Biblii*. Ovládala som aj podrobné návody, ako úspešne zvládnuť úvodné stretnutia s nádejnými perspektívnymi členmi zboru, ktoré odporúčala interná publikácia organizácie *Naša služba kráľovstva*. Jeden z takýchto návodov napríklad znel: „Keď sa znovu predstavíš, prečítaj posledné dva odseky traktátu. Opýtaj sa majiteľa bytu, či niekedy uvažoval o možnosti žiť večne na zemi. Keď odpovie, povedz: Jehovovi svedkovia sú si istí, že všetky proroctvá zaznamenané v Biblii sa splnia. Aj tie, ktoré predpovedajú nádhernú budúcnosť pre všetkých ľudí vyhovujúcich Božím požiadavkám. Ukáž ilustráciu na str. 13 v brožúre Čo od nás Boh vyžaduje, nalistuj piatu lekcii...“ Dnes nad poučkami organizácie, ktorým som týždenne venovala niekoľko hodín usilovného štúdia, len nechápa vo krútim hlavou. Vtedy som však nemala čas zamýšľať sa nad nimi. Vecí, ktoré som potrebovala vedieť na stretnutiach, bolo príliš veľa.

► Ako často sa Svedkovia na zhromaždeniach stretávajú?

Minimálne tri razy do týždňa. Členovia zborov sa pravidelne zhromažďujú v Sálach kráľovstva. Sú to prenajaté alebo aj vlastné sály. Niekedy používa jednu sálu viacero zborov. Každý týždeň sa koná päť zborových zhromaždení. Prvé je venované štúdiu časopisu Strážna veža. V rozhovore starší a skúsenejší členovia odpovedajú na pripravené otázky. Toto štúdium je spojené s pravidelnou verejnou prednáškou. Obe zhromaždenia trvajú dve hodiny. Tretím zhromaždením je služobné zhromaždenie, ktoré je zamerané na úspešnú zvestovateľskú službu. Na toto zhromaždenie sa odporúča dobre sa pripraviť podľa programu, ktorý mesačne vychádza v publikácii spoločnosti Naša služba kráľovstva. Štvrté zhromaždenie sa volá *Škola teokratickej služby*. To je venované výhradne školeniu zvestovateľskej služby. Každý rok vydáva Spoločnosť program, kde sa uvádza, aká látka sa má preberať a ako sa majú vypracúvať jednotlivé pridelené modelové úlohy zamerané na zvestovanie náuky na ulici a na spôsoby ohlasovania od dverí k dverám. Všetci účastníci sa včas informujú o svojich úlohách, aby sa na ne mohli dôkladne pripraviť a ukázať päťminútové predvedenia. Aj tieto dve zhromaždenia trvajú spolu približne dve hodiny. Posledným zhromaždením je skupinové štúdium knihy. Prebieha v podstate tak ako štúdium Strážnej veže. Niektorí čítajú jednotlivé odseky, iní k nim kladú otázky a podávajú komentáre. Do tohto procesu sú zapojené aj deti. Tie majú mať rodičia pri sebe na všetkých zhromaždeniach. Keď deti hnevajú, povinnosťou rodiča je vybaviť si to s nimi tak, aby si to na druhý raz „rozmysleli“.

Okrem týchto zhromaždení sa v rôznych termínoch v týždňových skupinách Svedkov schádzajú na krátke stretnutia, aby sa pripravili na svedeckú službu. Zvestovatelia podávajú mesačné hlásenia o tom, koľko hodín strávili vo zvestovateľskej službe, koľko opätovných návštev vykonali, koľko rozdali časopisov, brožúr a kníh. Tiež odovzdávajú záznamy o tom, aké štúdiá vedú a s kým.

► Pre koho sa tie záznamy robia? Veď Jehova vie aj bez nich, kto sa ako snaží...

Záznamy sa vedú kvôli evidencii o činnosti Svedkov a nato, aby bol prehľad o rozdanych publikáciách a časopisoch, ale najmä nato, aby to zvyšovalo motiváciu a podnietilo aktivitu zvestovateľov. A možno aj preto, aby v nich vzbudzovali pocit povinnosti a viny, keď sa nespĺni. Od pocitu viny nie je ďaleko k strachu. K strachu pred tým, aby na Svedka niekto nepoukázal, že je nedostatočne aktívny vo svojom zvestovaní.

► Aký bol ten váš limit, koľko hodín ste museli byť aktívne zapojení do zvestovateľskej služby ako priekopníčka?

Mesačne 90 hodín. Avšak pravdou je, že Svedkov do tejto služby nikto nemusí nútiť. Oni ju robia z presvedčenia, že si tým zaslúžia žiť v pozemskom raji. Ak by tak nekonali, boli by – ako veria – zničení, pretože by sa stali nevhodnými Jehovými služobníkmi. Preto som sa aj ja snažila byť veľmi horlivá. Dokonca mi

neprekážali nadávky ani prepichnuté pneumatiky na aute, keď som s bratmi a sestrami obchádzala mestá. Pripomínala som si, ako nám hovorili starší v zbere: „Šťastní ste, keď sa stretávate s prekážkami.“ Nezlakla som sa ani pištole, ktorú na mňa namieril chlap v paneláku na bratislavských Dolných honoch. Zrejme čakal niekoho iného. Ešte aj vtedy som zo seba dokázala vysúkať čosi o večnej blaženosti, ktorú mu Jehova ponúka. S odstupom času som však videla v tejto zvestovateľskej službe, ktorou sme získavali pre organizáciu nových členov, mnohé trhliny. Napríklad mi prekážalo, keď sme ľuďom zdôrazňovali, že pred večným zatratením sa zachráni iba v rámci organizácie a Armagedon sa blíži. Rátali sme s prirodzeným strachom tých, čo tomu boli náchylní uveriť...

► Napriek tomu, nenaplnia-lo vás zvestovanie pocitom dôležitosti a výlučnosti, že vy patríte k vyvoleným?

Možno áno. Navyše nám starší vstěpovali, že sme iní ako ostatní, morálne čistí. Poklesky, ktoré sa objavovali v rodinách, sa všetci snažili navonok utajiť.

Na stretnutiach s ľuďmi, čo chceli vstúpiť do nášho spoločenstva, sme vždy prichádzali s úsmevom na tvári. Za dlhé roky života v zbere som sa aj ja naučila skrývať svoje problémy.

Svedkovia sa zvyknú často chváliť tým, že každého, kto porušuje prikázania alebo interné predpisy organizácie, z nej po dvoch až troch napomenutiach vylúčia. O všetkom sa vedú presné záznamy a hlásenia. Každý väčší priestupok sa presne eviduje. Podľa tohtoročnej štatistiky uverejnenej v Strážnej veži počet vylúčených členov na Slovensku o jednu štvrtinu prevyšuje počet tých, čo sa dali pokrstiť.

► Znamená to, že tí, čo sú naďalej Svedkami nie sú hriešni?

To sa nedá povedať. V organizácii však platia prísne pravidlá a veľmi účinná je aj vzájomná kontrola Svedkov. Do služby sme chodievali v dvojiciach, navzájom sme sa dobre poznali a mohli sa ľahko vzájomne kontrolovať. Keď som napríklad zistila, že suseda občas potajomky pije, oznámila som to Rade starších. Inak by som bola zodpovedná za to, že zotrúva v hriechu. Vtedy som si však myslela, že pre ňu robím to najlepšie.

► Ako Rada starších rieši poklesky a previnenia členov zboru?

Rada starších rieši mnohé problémy veľmi stroho a doktrinálne. Nepristupuje k človekovi ľudsky a individuálne, súdi ho iba na základe presných inštrukcií. Ako príklad uvediem opäť vlastnú skúsenosť. Keď som po dlhých rozhovoroch so svojou susedkou v penzióne (nepatrila k Svedkom) v učení organizácie objavila značné rozpory, začala som otvorene hovoriť o svojich pochybnostiach. Predvolali ma pred Radu starších tvrdiac, že hovorím bludy, bez toho, aby sa ma pokúsili pochopiť a moje pochybnosti

16. 11. 2001

ZÁZNAMY ZO SLUŽBY OD DOMU K DOMU

Miesto: BRATISLAVA
 Ulica: FEDINIČOVA 4 Stred L: 34
 meno zvestovateľa: HRODZIČOVA HELENA

Skratky: ON - oddelenie 2 - zvestovateľ 3 - mládež 4 - mládež
 10 - 100 rokov 0 - mládež 2 - mládež

Dom č.	Dom	Osoba	Meno, rodné meno, vzťahy	pozn.
11A/1	3G	LD	(PROPIARA ?)	ON
2	2D	ST-UBIA, PS-DETI	ON	
3	1H	3-EXISTUJE BOW	ON	
4	2	ND	ON	
11P/2	2	2- (HRODZIČOVA) NA KRAJNÉ NÁD- ZEMENI	ON	
2	2	2- NEPRAJE SI NÁDZEV	ON	
3	1	ND	ON	
4	0	H + ATRICIA ?	ON	
11P/2	1	2/H KATOLICI (AHOJ)	ON	
2	1	ND	ON	
3	1	2D (HRODZIČOVA) PROPI- TÁRENY 1	ON	
4	1	ND (HRODZIČOVA)	ON	

14.11.2001

Výkaz návštev zvestovateľskej služby Svedkov

ľudsky vyvrátiť. Okrem toho mi odporučili navštíviť psychiatra. Začala som sa preto vyhýbať stretnutiam zboru. Predvolali ma pred právny výbor starších, obvinili ma a tvrdili, že zo mňa hovorí démon. Povedala som im, že ako autoritu uznávam iba Bibliu, a nie organizáciu. Biblia za vodcu označuje Pána Ježiša, a preto vyhlásenie, že im je daná právomoc byť vodcom a sudcom znevážuje Kristovu autoritu. Poukázala som na to, že keby ich „Verný a rozvážny otrok“ bol naozaj vedený Božím Duchom, nedopustil by sa toľkých omylov a nezákonností, kolké obsahujú ich publikácie. Moje argumenty ukončil jeden zo starších otázkou: „Ty teda nedôveruješ Vernému a rozvážnemu otrokovi?“ Odpovedala som, že dôverujem Bohu a Pánu Ježišovi. Potom ma poslali z miestnosti von. Onedlho ma zavolali a oznámili mi rozsudok, v ktorom mi stroho oznámili, že som z organizácie vylúčená a označili ma za nebezpečnú buričku, za odpadlíka, ba dokonca za nástroj v rukách satana...

► Je vôbec možné dôstojne sa rozísť so Svedkami – navyše po takom dlhom čase, ktorý vás s nimi spájal?

Obávam sa, že to nie je možné. Po mojom vylúčení o tom upovedomili členov vo viacerých zboroch. Zároveň im zakázali ma zdravieť a odporučili im, aby sa so mnou nestretávali. Pretože viem, že ten, kto sa stýka s vylúčeným členom, vystavuje sa riziku, že aj on bude z organizácie vylúčený, snažím sa pochopiť svojho syna a dcéru, ktorí aj s rodinami ďalej patria k Svedkom Jehovovým. Navštevujú ma len veľmi zriedkavo, pretože aj v tomto rozhodnutí sa podrobujú a slepo poslúchajú organizáciu. Možno aj v nich je zakorenený strach z toho, že by boli vylúčení – vylúčení zo „spoločenstva vyvolených“. Tak ako ťažko je dôstojne opustiť

túto organizáciu, tak ťažko je z nej vôbec vystúpiť. Hoci sa tým, čo by tak chceli urobiť, nikto fyzicky nevyhráza, držaní sú v nej omnoho pevnejším putom – psychickým strachom. Strachom z toho, že ak by raz opustili „spoločenstvo vyvolených“, budú spolu s ostatnými „nevercami“ pri Armagedone, alebo po ňom, nadobro zničení a nebudú žiť v ich vysnívanom pozemskom raji. Tento strach funguje znamenite.

► Možno, že aj spomínaný strach z vylúčenia je príčinou, prečo Svedkovia až fanaticky odmietajú prijať transfúziu krvi. Naozaj túto ich skalopevnú zásadu, pre ktorú sú často kritizovaní, dodržia aj v prípade, že od toho závisí ich vlastný život?

Myslím, že áno. Je to jedna z ich najhlavnejších zásad. Mnohí nosia v občianskom preukaze kartičku, kde je napísané, že sú členmi organizácie Svedkov Jehovových a v prípade nehody alebo úrazu si neželajú prijať cudziu krv. Žiaľ, na základe súčasnej legislatívy musí lekár toto ich rozhodnutie rešpektovať. Spomínam si, že v bratislavskej nemocnici, kde som mala podstúpiť operáciu zlomenej chrbtice, mi lekár musel napísať do zdravotnej karty, že zákrok nevykoná pre moje náboženské presvedčenie. V súlade s pravidlami organizácie Svedkov Jehovových som vtedy i ja jednoznačne odmietla transfúziu cudzej krvi.

► Hovoríme stále o organizácii Svedkov Jehovových. Vieme, že je hierarchicky usporiadaná a že je riadená z jedného centra – z amerického Brooklynu. Aké je jej ďalšie členenie?

Svedkovia Jehovovi presadzujú názor, že sa riadia apoštolským príkladom. Zbory Svedkov Jehovových sú organizované a spoločne tvoria zjednotený

celosvetový zbor, ktorého jadrom sú tí, čo sú pomazaní duchom. Všetci členovia sa podriaďujú organizačnému oznamovaciemu prostriedku, „Vernému a rozvážnemu otrokovi“. Tento otrok predstavuje ostatok pomazaných členov z triedy 144 000. Podľa Svedkov iba oni majú nebeskú nádej a ich žijúci počet na zemi podľa minuloročnej štatistiky je 8 756. Úlohou verného a rozvážneho otroka je zabezpečovať duchovný pokrm (časopisy, publikácie, knihy atď.) v pravý čas. Tento ostatok ustanovil určité výkonné orgány, čiže právnych zástupcov. Najdôležitejšou spoločnosťou je *Pensylvánska biblická spoločnosť Strážna veža*, úradne zaregistrovaná v roku 1884.

Spoločnosť zriaďuje v ostatných krajinách svoje odbočky. Miestne zbory sú usporiadané do krajov a určitý počet krajov tvorí oblasť. Zbory uznávajú vedúci zbor a sú toho názoru, že je na úžitok všetkým. Odbočky majú menovaného člena, ktorý slúži ako jej koordinátor. Výbory odbočiek podliehajú zónovým dozorcovi. Pre každý kraj je menovaný krajský dozorca slúžiaci zborom patriacim do kraja. Krajskí dozorcovia sú podriadení oblastným dozorcovi, ktorí navštevujú rôzne kraje a slúžia na krajských zjazdoch. Na čele zborov sú menovaní starší. O týchto ľuďoch sa hovorí, že spĺňajú vysoké kresťanské meradlá a sú schopní chrániť zbor pred duchovnými nebezpečenstvami. Zbory sú rozdelené do študijných skupiniek. V každej skupinke je úmyselne malý počet zvestovateľov. To umožní vedúcemu štúdia, aby všetkých veľmi dobre poznal a aby sa aj všetci navzájom dobre poznali. Starší zboru konajú aj súkromné návštevy a navštevujú členov doma.

Jednotlivé zbory sa majú možnosť stretávať na zjazdoch. Každý rok sa konajú zjazdy, a to krajské, oblastné, zvlášť a

medzinárodné. Úlohou týchto početných zhromaždení je uistiť ľudí, že iba tam sa môže získať sila na konanie Jehovovej vôle, čo má prítomných chrániť pred vplyvmi tohto sveta, ktoré by mohli podkopať ich „kresťanskú“ vieru. Všetci sú zviazaní vďačnosťou za to, že Jehova pripravil svojmu oddanému ľudu prostredníctvom Verného a rozvážneho otroka v tomto čase konca také chvíle duchovného občerstvenia.

Celosvetová správa Svedkov Jehovových za služobný rok 1999 uvádza vrcholný počet zvestovateľov 5 912 492. Medzi nimi bolo 323 439 novopokrstených. Počet 14 088 751 prítomných na pamätnej slávnosti naznačuje, že ešte milióny ďalších sa azda k nim pripoja. Na Slovensku vrcholný počet zvestovateľov dosiahol 12 416 a na pamätnej slávnosti bolo 24 016 ľudí.

► Podľa toho, čo vravíte, Svedkovia sa vo všetkom podriaďujú „Vernému a rozvážnemu otrokovi“. Nemali ste pocit, zvlášť po nenaplnených prorockých konca sveta, alebo po zlyhaní doktríny o generácii roku 1914, ktorá sa údajne dožije konca sveta, že tento „otrok“ s vami ako radovými členmi manipuluje v podstate tak, ako sa mu chce?

Vtedy nie. Ak sa však teraz s odstupom času na to pozerám, je mi z toho smutno. Učili nás, že prvoradá je práca a vernosť organizácii. Vari až na poslednom mieste je Ježiš Kristus; Duch Svätý je iba nejaká neznáma sila. V Biblii meno Ježiš často nahrádzali menom Jehova. Veľmi skoro odstránili Ježiša z Biblie aj z nášho života. Majú síce knihy o Ježišovi, ale podľa nich on nie je Boh, je len jeho syn s malým „s“, najväčší medzi zrodenejšími, archanjel Michael. Organizácia Svedkov Jehovových dáva Pána Ježiša do pozadia a utajuje tým

pred svojimi členmi cestu k spaseniu a pravú nádej. Mať oprávnené argumenty a pripomienky k Strážnej veži, k organizácii a k ústrediu znamená podľa Svedkov rúhať sa Bohu. Vyučovali ma ľudia, čo si nepriali, aby som samostatne myslela a čítala Bibliu. Trvali na tom, aby som myslela tak ako oni. Cieľom ústredia zrejme je, aby každý myslel tak ako oni, aby sa odnaučil sám rozmyšľať a rozhodovať sa. Biblia však jasne hovorí, že človek má mať Kristovu myseľ! Podľa mňa svetlo nemôže byť tam, kde vzájomným putom jednoty nie je láska, ale slepé dodržiavanie náuk a pokynov v strachu pred vylúčením. V tejto súvislosti ma trápi osud bývalých členov, čo museli zo spoločenstva Svedkov Jehovových odísť. Viem, že všetci sa tam chcú vrátiť. Okrem Svedkov nemajú nijakých priateľov ani spoločenské kontakty. Zhrýza ich predstava, že budú navždy zničení a Jehova ich nespasí, pretože pre svoje hriechy už nepatria k jeho vyvoleným. Mnohí preto trpia pocitom viny a beznádeje. Možno, že im nemá kto povedať radostnú zvesť o Ježišovi, aké odpustenie a nádej ponúka.

Ja som až po skoro deviatich rokoch v organizácii Svedkov z milosti Božej počula zvesť o tom, kto je vlastne Ježiš. Najprv som to tiež nijako nevedela prijať, lebo korene tejto organizácie boli vo mne hlboko. Ježiš a Duch Svätý sa ma však dotýkali. Pomaly som začala uvažovať, až raz pri modlitbe so sestrami sa stala so mnou veľká vec. Otvorila som dušu Duchu Svätému a Otec nebeský mi v tej chvíli odpustil hriechy a dal mi istotu spasenia, lásku a pokoj, radosť bez konca. Tiež ma uzdravil z chorôb a po tridsiatich rokoch nie som závislá od liekov. Vedela som, že keď poviem, čo sa so mnou stalo, u Svedkov Jehovových už neobstojím. Aj som vedela, že môj odchod od nich bude plný problémov. Začal sa vo mne boj. No Pán Ježiš je víťaz! Dnes verím, že som Božím dieťaťom a mám večný život. Nepotrebujem na to organizáciu Svedkov Jehovových a už vôbec nie „Verného a rozvážneho otroka“. Nikto by ma nepresvedčil o mojom omyle tak, ako to urobil Duch Svätý cez Božie slovo. Teraz smiem mať živé spoločenstvo so živým Bohom každý deň. Ježiš mi dal istotu večného života a ja prežívam radosť a pokoj. On to rád dáva každému, kto v pokání a dôvere prichádza k Nemu. On je mojim svetlom a nádejou!

Za rozhovor ďakuje: BORIS RAKOVSKÝ

Gigantická predajná pyramída sľubuje úspech

Multilevelmarketingové (MLM) firmy začali do Čiech a na Slovensko prenikať krátko po páde železnej opony predovšetkým z USA. Hneď od začiatku (najmä v Čechách) zožali veľké úspechy, pretože v tom čase v spoločnosti prevažoval nekritický obdiv ku všetkému, čo nieslo pečať západnej proveniencie - všetkým MLM firmám stačilo, aby používali rétoriku typu „...*bunečná výživa špičkovej kvality zo Spojených štátov*“, alebo „...*umožníme vám plat porovnateľný so západným priemerom*“ a podobne - a mali úspech.

Multilevelmarketing jeho zástancovia prezentujú ako jedinú alternatívu k bežnému maloobchodnému predaju a má podľa nich oproti nemu všetky výhody. Tradičná ekonomika je údajne mŕtva - do roku 2000 zmiznú z ulíc všetky obchody - a všetok tovar od špendlíka až po nákladné autá bude možné kúpiť iba prostredníctvom siete MLM distribútorov. V MLM štruktúre stojí na jednej strane firma produkujúca výrobky a na druhej strane distribútori, ktorí sú zároveň zákazníkmi firmy. Snažia sa kontaktovať s čo najväčším množstvom ľudí a presvedčiť ich, aby sa aj oni stali distribútormi, alebo aby od nich aspoň kupovali čo najviac výrobkov (občas pochybnej

kvality a za prehnanú cenu). Každý distribútor pracuje sám za seba na živnostenský list, tovar odoberá od MLM firmy až za päťdesiatpercentnú hodnotu konečnej predajnej ceny a snaží sa pod seba získať ďalších distribútorov. Čím väčší je jeho tzv. „downline“, tým vyššiu má nielen zľavu na tovar, ale i pozíciu v hierarchii; k nej samozrejme patrí i príslušná prestíž a rôzne výhody v jej rámci. Je paradoxnou skutočnosťou, že hoci je multilevelmarketingový spôsob predaja prezentovaný ako najefektívnejší, až 70 % ročnej produkcie týchto firiem spotrebujú ich vlastní distribútori. Príčinou je nemenná zásada, že každý distribútor musí byť užívateľom toho, čo predáva. Menej ako tretina tovaru sa z tohto dôvodu predáva skutočným zákazníkom, ktorí sa na predaji ďalej nepodieľajú...

Spôsoby získavania nových účastníkov do gigantickej predajnej pyramídy veľmi plasticky pripomínajú metódy naboru nových členov do siekt (napríklad Svedkovi Jehovovi, scientológovia či munisti). Multilevelmarketingových firiem je veľmi veľa a v niektorých bodoch sa od seba odlišujú. Vezmime si preto za modelový príklad najznámejšiu z nich - *Herbalife International*.

Idete po ulici väčšieho mesta a zrazu vám niekto do ruky strčí papierik s textom sľubujúcim neuveriteľné zisky za dve hodiny práce denne. Práve ste narazili na verbovačov dílerských kultov. Avšak nejde o náboženstvá v pravom význame tohto pojmu. Ich objektom uctievania nie je ani Boh, tým menej akýsi sektársky vodca.

Kultom úspechu firiem ako Herbalife, Amway či Vanilla sú peniaze a úspech súvisiaci s postupom v distribútorskej hierarchii. Keď sa však na tieto zdanlivo nevinné ekonomické aktivity pozrieme zblízka, zistíme, že nesú väčšinou atribúty náboženského extrémizmu.

Chceš radšej umrieť, alebo zbohatnúť?

Produkty firmy Herbalife prenikli do Čiech a na Slovensko z USA cez Nemeckú spolkovú republiku. Dôvod, prečo sa za niekoľko týždňov podarilo dosiahnuť distribútorom tejto MLM firmy fenomenálny úspech je dômyselné použitie rafinovanej psychologickkej taktiky:

1. vyvolanie strachu,
2. vyvolanie závlsti,
3. ponuka „životnej“ príležitosti.

Táto trojfázová koncepcia v čase spoločenskej klímy prvej polovice deväťdesiatych rokov výborne fungovala. V spoločnosti, ktorá sa začínala prebúdzat z totalitnej letargie, bolo ľahké vyvolať v ľuďoch strach zo smrti či obavy z podlomeného zdravia len poukázaním na zdravotnícke štatistiky posledných rokov. Závlst voči tým, čo majú peniaze, je mnohým Čechom i Slovákom vlastná – najmä v Čechách si ľudia fakt, že niekto je na tom sociálne lepšie spravídla snažia vysvetliť tým, že si nakradol či podobne. V tejto situácii mala rétorika „Staňte sa distribútorom, zarobíte veľké peniaze – je to možno vaša posledná príležitosť“ úžasny úspech. Firme Herbalife sa tak podarilo získať niekoľko stoviek distribútorov a tisícky zákazníkov.

V stratégii MLM firiem je viac ako ľahké nájsť paralely s verbovačskou taktikou deštruktívnych siekt a kultov. V ich prípade vyvolanie strachu znamená napríklad predpoveď konca sveta (u Svedkov Jehovových či Rodiny) či informácie, že všetci, čo nepatria k príslušnej skupine skončia v pekle, zomrú naveky a pod.

Aj keď to nie je v prvom pláne zrejmé, i sekty využívajú vytvorený pocit závlsti. Napríklad Svedkovia Jehovovi (tak ako distribútori MLM firiem) absolvujú kurzy, ako sa správať k potenciálnym záujemcom – rafinované komunikačné schopnosti sa zakladajú na vyvolaní pocitu, že keď k nim dotýčný nepatrí a nevyznáva to isté životné krédo, nemá jeho život zmysel. V oboch prípadoch sa úspech týchto skupín u určitého typu ľudí odvlája od závlsti, že niekto našiel zmysel života, zatiaľ čo oni ho nemajú. Pre človeka prežívajúceho tieto pocity je potom ponuka členstva v tejto výlučnej skupine rovnako oslobodzujúca ako dážd pre púšť.

Mark Hughes – prezident Herbalife International

Ako sa stať distribútorom

Každému, kto predáva Herbalife, ani tak nejde o to, koľko on sám predá výrobkov, ale či sa mu podarí naverbovať pod seba do hierarchie dostatočný počet ľudí. Distribútori preto postávajú v metre, na zastávkach električiek, jednoducho všade tam, kde je veľa ľudí, a rozdávajú lístočky s krátkymi textami, ktoré si sú obsahovo veľmi podobné: „*Ponúkam prácu na dve hodiny denne; ja sám pracujem tri hodiny a zarábam 30 000 Sk mesačne*“ alebo „*Hľadám do svojej rozvlvajúcej sa firmy spoľahlivého človeka – plat 10 000 Sk týždenne*“ či obyčajné „*Chcete zmeniť svoju finančnú situáciu SKUTOČNE? – volajte 0905(...)*“, a podobne. Toho, kto neodolá tejto podozrivej ponuke, spravídla pozvú na míting konajúci sa v nejakej spoločenskej či prednáškovej miestnosti. Čoskoro zistí, že nie je sám, koho ponuka zaujala...

„*Čo myslíte, po čom ľudia najviac túžia?*“ Žena v stredných rokoch v ele-

gantnej blúzke sa obracia na poloprázdnu sálu. „*Po šťastí a po zdraví,*“ odpovedá pán v prvom rade. „*Tak to zdravie – to beriem, šťastie..., no povedzme, ale aká je tá druhá vec?*“ „*Že by to boli peniaze?*“ pokúša sa hádať mladík v druhom rade. „*Presne tak! Zdravie a peniaze!*“ V očiach pani Márie Čermákovovej sa objavuje nadšenie. „*A o tom bude reč. O oboch týchto veciach.*“ Nasleduje nie príliš dynamický úvodný výstup, v ktorom sa poslucháči dozvedajú, že organizácia hľadá charakterných a serióznych záujemcov. To stačí. Všetko ostatné poskytne firma. Netreba mať maturitu ani vyššie vzdelanie, lebo celá činnosť firmy je atypická, vrátane zárobkov. Tie vraj nie sú v nijakom prípade porovnateľné s platmi v štátnych podnikoch ani u súkromníkov – tam tiež hrozí permanentné nebezpečenstvo skrachovania. Našťastie firma Herbalife údajne päťnásobne zvýšila svoj obrat a presne o toľko sa musí zvýšiť počet všetkých spolupracovníkov na všetkých úrovniach.

Na pódium vystupuje pán Martin Sedlák. Víta ho mohutný potlesk ostatných distribútorov Herbalife, ktorí sedia premyslene rozmiestnení v publiku. Pred poslucháčmi odhaľuje fantastický príbeh matky prezidenta firmy Marka Hughesa. Márne sa snažila zohdiť niekoľko kilogramov. Začala preto navštevovať lekára, ktorý jej predpisoval rôzne lieky na chudnutie. Zakrátko zomrela po náhodnom predávkovaní sa týmito preparátmi a

Propagačné letáky

Ilustračné foto: J. KOTRČ

osemnásťročný Mark si vytýčil skvelý cieľ: pomáhať ostatným ľuďom regulovať svoju telesnú hmotnosť a upevňovať si zdravie. A tak vznikla v roku 1980 firma Herbalife a prišla na trh s bunečnou výživou...

Výklad Martina Sedláka dopĺňuje prehľadka grafov s rastúcimi krivkami zisku. Poslucháči sa dozvedajú, že sa firma Herbalife chystá zo súčasného obratu miliardy dolárov vyšplhať rýchlo na päť miliárd. Podľa nej je Herbalife na prvom mieste rebríčkov ziskových firiem (to je však vyslovene lož!) – preto je vraj logické, že vek počítačov skončil. V tabuľke, ktorú premieta na stenu, figurujú kdesi naspodku len dve počítačové firmy, zato hneď päť firiem zaoberajúcich sa zdravím a výživou. Herbalife je samozrejme na prvom mieste zvýraznená fixkou. „Deväťdesiate roky sú obdobím zdravej výživy,“ odhaľuje omračujúcu skutočnosť pred poslucháčmi.

„Naše štatistiky informujú, že 70 % ľudí trpí bunečnou podvýživou...“ To už stojí pred auditóriom pani Jozka Wenkeová, jedna zo špičiek Herbalife v ČR, členka tzv. Miliónárskeho tímu. Podvýživa má vraj tri štádiá. Prvé je naoko nevinné, pretože sa s ním nechodí k lekárovi. Únava, bolenie hlavy a tak ďalej. V druhom štádiu sa objavuje migréna, cukrovka, obezita, bolesti chrbta a iné trápenia. Až potom ľudia chodia k lekárovi. Dostanú alnagon, valetol či iné preparáty na utlmenie bolesti, avšak skutočné príčiny choroby si medicína nevšíma – to je podľa Wenkeovej jej hlavný problém. „Medicína pomôže pri množstve problémov, ale nevyrieši ich definitívne. Produkty Herbalife však áno!“ omračuje Wenkeová fanatickým hlasom poslucháčov. Produkty Herbalife vraj pomôžu dokonca i v prípade civilizračných chorôb, ako je mozgová mŕtvica, infarkt či nádorové ochorenia. Hlavný výrobok, na ktorom stojí i úspech Herbalife International, má názov *Bunečná výživa*. Je to päťzložková potravina (niektorí distribútori vyhlasujú, že je to skôr liek), ktorú všetci ľudia spolupracujúci so spoločnosťou konzumujú. Nasleduje prehľadka i ďalších produktov, ktoré utlmujú pocit chuti i hladu, pohlcujú tuky, zlepšujú vzhľad a pod. Prejav Jozky Wenkeovej je súvislý a presvedčivý.

Na pódium prichádza Ing. Hájek: „Vy ste akísi smutní. Ale teraz sa budeme rozprávať o peniazoch, a ja dúfam, že vás to rozveselí. Chceli by ste byť ocenení tak ako ľudia na Západe?“ Pán Hájek má na sebe oblek, ktorý mu padne ako uliaty a hovorí sebaisto. Predtým vraj pracoval v bankovníctve a neustále mal možnosť

pozorovať, ako sa okolo neho valia peniaze, aj keď mu z nich nepatrila ani koruna. Vyráľal si, že na byt a auto by potreboval jeden a pol milióna. Rozhodol sa zaradiť ich za päť rokov. Kto by toto chcel a nevie s určitosťou, že mu bude šéf na jeho žiadosť platiť napr. 25 000 mesačne, tak je Herbalife podnikateľská príležitosť práve pre neho. Ale aj pre tých, čo si chcú privyrobiť 4 000 Sk k svojmu dôchodku či štipendiu. Pán Hájek pokračuje: „Všetko začína tým, že s firmou Herbalife podpíšete zmluvu a kúpite si medzinárodný obchodný balíček, kde je množstvo materiálu. Získate tým štyri privilégia. Prvé je, že dostanete možnosť pracovať so svetovou jednotkou z oblasti diätetiky, ďalej máte zľavu 25 % na všetky jej výrobky. Môžete si budovať vlastnú firmu. Nie ste obmedzení výškou stropu. To znamená: koľko práce odvediete, podľa toho vás firma odmení. Jednou z foriem zárobku sú tzv. Kráľovské šeky, ktoré sa vám budú vyplácať vo francúzskych frankoch ako odmena za určitý objem odberu zo skladu. Štvrtým privilégiom je, že firma poskytuje školenia...“ Znie to nádherne. Niekoľkých ľudí v sále sa zmocňuje nadšenie. „Maloobchodný zisk je pre ľudí, čo si chcú privyrobiť len dve-tri tisícky k svojmu platu. Je to za to, že čiastočne pracujete v tej informatike...“ Mladá dievčina uprostred radu: „Môžem sa opýtať, čo rozumiete pod pojmom informatika?“ „Informatika je poskytovanie informácií...“ odpovedá Hájek. Do reči mu však vpadne Wenkeová: „Keď ste nespokojná s tým, ako vedieme prezentáciu, tak chvíľku počkajte a môžete nás opustiť. Ja sa s vami lúčim!“ Pani Čermáková: „Máme tu vzdelancov z vysokej školy pre informatiku, takže my vieme, čo je to informatika.“ „Ja mám postgraduálne štúdium z informatiky a to je niečo iné než publicita vašich výrobkov...“ namieta slečna. „Svoje postgraduálne štúdium použite u nejakej inej firmy. Nezostali ste do konca a ani nezostanete. Do videnia,“ vyhadzuje Wenkeová slečnu z miestnosti. A výklad pána Hájka pokračuje...

Je MLM náboženstvo?

Keby sme chceli *multilevelmarketingové* firmy bez váhania zaradiť medzi náboženské sekty, dopustili by sme sa terminologického zmätku. Ak vychádzame z predpokladu, že náboženstvo je predovšetkým

taký systém, čo sa usiluje o konečné zodpovedanie transcendentných otázok, pričom odpovede nie je možné empiricky overiť, musíme nutne toto zaradenie odmietnuť.

V mnohých prípadoch by totiž pravdepodobne nebol problém usvedčiť Herbalife a podobné firmy z klamstiev na základe overených faktov. Herbalife sa navyše nijaké odpovede na otázky hľadať nesnaží – ide mu naopak o dosiahnutie celkom konkrétnych cieľov. No keď sa zameriame na vplyv MLM firiem na človeka a jeho správanie, nájdeme prekvapivú zhodu s vplyvom sieť na ľudskú psychiku.

Cieľom každej sekty je totálne ovládnuť pocity a myslenie svojich členov. Jedným zo spôsobov je odrezanie dotýčaného človeka od okruhu svojich bývalých priateľov a rodiny. Kontakty s prostredím, v ktorom je dovolené kritické myslenie, nie je prípustný. Len čo jediniec v dlhších kultoch uverí, že Peniaze a Úspech sú skutočným zmyslom života, zničí si okruh svojich priateľov iniciatívne sám. „Urobte si zoznam všetkých svojich známych. To je váš najväčší kapitál,“ radia náborári firmy Amway. „Oni sú vaši potenciálni zákazníci, stačí im len zavolať a ponúknuť im naše skvelé výrobky.“ Pre dlhšiu kultu je charakteristické, že väčšinu medziludských vzťahov redukuje na otázku: *Kúpi? Nekúpi?* V sektách nie je dovolené slobodne klásť otázky. Ako to je napríklad vo firme Herbalife, ilustruje vyššie uvedený incident na jednom z mítingov.

Záver

Je zaujímavé, že si niektorí sociológovia všimajú vlastnosti niektorých novodobých ekonomických aktivít, ktoré môžu v niektorých prípadoch pri určitom type ľudí nahradiť chýbajúce rodinné zázemie či sociálne vzťahy; táto vlastnosť je pre náboženské sekty tiež charakteristická. Hoci je teda Herbalife a jemu podobné firmy nenáboženskou organizáciou, jeho vnútorná dynamika spôsobuje, že sa niektorí ľudia správajú v jeho kruhoch tak, akoby to náboženstvo bolo. Tento jav by sme našli aj u niektorých politických strán: príslušnosť k nej je dôležitejšia než politické ciele, ktoré hlása. Takisto u sieť je obsah doktríny, ktorú predkladá svojim členom až na druhom mieste.

JAN KOTRČ

Sahadža - kult jóga

„Božskej Matky“

„Božská Matka“ Šrí Matadží

Jediným na prvý pohľad viditeľným rozdielom medzi oddanými Šrí Činmoja a Sahadža jogy je ten, že druhý spomenutý kult vedie žena. Volá sa Šrí Matadží, teda Jej božská výsosť či Svätá Matka. Jej nasledovníci sú presvedčení, že táto žena patrí medzi osoby, ktoré sa zaslúžili o veľký duchovný rast ľudstva. Oproti iným (Mojžiš, Budha, Ježiš, Konfucius a ďalší) sa však líšia v dvoch podstatných rysoch. Zatiaľ čo spomenuté náboženské osobnosti pôsobili desiatky rokov, než výrazným spôsobom ovplyvnili ľudstvo, nasledovníci Šrí Matadží veria, že jej sa to podarilo za jeden jediný deň, a to 5. mája roku 1970. V tento deň totiž údajne otvorila tzv. sahasrára čakru na kolektívnej úrovni, čím dosiahla, že seberealizáciu a spasenie môžu ľudia dosahovať vo väčšom počte než kedykoľvek predtým. Do toho času bol duchovný rast obmedzený na veľmi malý počet ľudí, ale teraz svoju seberealizáciu môžu dosiahnuť milióny ľudí na tejto planéte. Jej nasledovníci to hodnotia ako najväčšiu udalosť celého duchovného diania vo vesmíre. (Na porovnanie, predošlá čakra - ádžna čakra, bola podľa ich učenia na kolektívnej úrovni otvorená vzkriesením Ježiša Krista.) A druhý rozdiel, ktorým sa Šrí Matadží odlišuje od osobností náboženských dejín je, že zatiaľ čo ostatní žili na Zemi pred tisícami rokov (a ich učenie je dnes už skreslené), táto žena pôsobí

Sahadža joga patrí medzi novodobé náboženské kulty, ktoré sa rozhodli východné náuky prispôbiť ľuďom na Západe. Je podobný u nás veľmi aktívnemu hinduistickému kultu Šrí Činmoja. Na jej čele stojí žiakmi nekriticky uctievaná osoba, podobné sú i v oboch náukách časté odkazy na iné náboženstvá, redefinície ich pojmov, ako aj nové učenie, ktoré je „jediné skutočné, rýdže, dobou a históriou neskreslené“, tak ako to údajne veľké osobnosti náboženských dejín zamýšľali...

v súčasnosti. Šrí Matadží sa narodila v Indii v Čindváre, dedinke neďaleko Nákpurských hôr v roku 1923. Už ako desaťročná údajne bývala v ášrame Mahátmá Gándího a mala sa stať najprv jeho poradkyňou a neskôr i učiteľkou. Od sedemdesiatych rokov rozšírila svoje učenie do vyše sedemdesiatich krajín sveta. V súčasnosti žije striedavo medzi Indiou a Talianskom a niekoľkokrát navštívila stredoeurópske krajiny. Jej stúpenci vystupujú v ČR buď pod názvom *Spoločnosť Sahadža joga*, alebo pod menej transparentným označením *Nadácia na seberealizáciu a harmóniu človeka*.

Učenie o čakrách

Základom učenia sahadža jogy je náuka o čakrách, čo však nie je novinkou sahadža jogy. Informácie o čakrách možno nájsť už v upanišádach (pred rokom 500 pred n. l.). Toto učenie je dnes veľmi populárne a môžeme sa s ním stretnúť v mnohých náboženských systémoch. Jeho podstatou je jednota mikrokozmu a makrokozmu. Sila, ktorá stvorila svet, teda Všadeprítomná sila - paramčajtanja, existuje aj v človeku. Nazýva sa sila kundalini a je možné predstaviť si ju ako hada, ktorý spí v krížovej kosti nad múládhára čakrou. Na to, aby

človek dosiahol spasenie, musí prebudiť silu kundalini a vyvieť ju po sušumne (reťazci čakier) do spojenia s Všadeprítomnou silou okolo nás, praenergiou. Ten, kto to dokáže, oslobodí tým svoju dušu od času a priestoru a dosiahne aj nadprirodzené schopnosti.

Čakry (v sanskrite vo význame kruh) sú centrá, v ktorých sú sústredené vibrácie tela. Tieto čakry s určitou frekvenciou rotujú v smere hodinových ručičiek okolo svojej vlastnej osi podobne ako planéty vo vesmíre. Funkciou čakry je oddeľovať pozitívne vibrácie od negatívnych. Podľa náuky sahadža jogy je týchto centier v tele spolu sedem, sú sústredené pozdĺž chrbtice. Každá jednotlivá čakra má svoju špecifickú

funkciu, svojou činnosťou ovplyvňuje určité orgány ľudského tela. Ak sú tieto čakry očistené od negatívnych vibrácií, orgány nášho tela fungujú a človek sa nemusí obávať nijakej choroby. Tieto čakry sú však veľmi citlivé na naše myšlienky a činy. „Každá naša myšlienka a každý čin ovplyvňuje citlivosť a činnosť týchto čakier“, píše sa v interných materiáloch sahadža jogy.

Prvá, *múládhára čakra*, je v ľudskom tele umiestnená najnižšie, má vplyv na pohlavné orgány a vylučovacie ústrojenstvo. Jej kvalitou je nevinnosť, múdrosť, čistota a prirodzenosť. Druhá, *svádhisthána čakra*, ovplyvňuje orgány ako sú pečeň, obličky, pankreas a slezina, kontroluje naše zvyky a naše ego. *Nábhí čakra* má vplyv na pečeň a brucho, je to riadiace centrum nášho materiálneho bytia, uspokojenia, štedrosti, spravodlivosti a poctivosti. Oblasť brucha vyplnía kruh - Void (prázdnota), ktorý zahŕňa svádhisthánu čakru a nábhí čakru. Ide o prechod od materiálneho k duchovnému. *Anáhata čakra* je srdcovou čakrou, ovplyvňuje popri obehú krvi aj dýchanie. Kvalitou tejto čakry je láska, radosť, sebaúcta, ochrana, istota, oddaný život, starostlivosť o druhých. Prečistením tejto čakry sa človek naučí viac milovať seba i druhých. Piata, *višuddhi čakra*, je kľúčom k vnímaniu vibrácií seba i ostatných ľudí. Dáva nám vedomie jednoty so všetkým živým, je základom neagresívneho správania. Odpustenie, kontrolu nad svojim egom nám umožňuje šiesta čakra, *ádžňa čakra*. Teda tretie oko na mieste, kde sa krížia očné nervy. V tomto mieste sa kríži aj pravý a ľavý kanál. Táto čakra má vplyv na orgány ako je sluch, zrak. Poslednou, siedmou čakrou, je *sahasrára čakra*, ktorá je umiestnená na vrchole hlavy. Je to miesto zjednotenia všetkých čakier a kanálov.

Všetkých sedem čakier tvorí uzavretý systém, kde každá nesprávne prečistená čakra ovplyvňuje funkcie tela. Ak je systém čakier v harmónii, prechádza cez ne tzv. sila *kundalini*, ktorá má svoje centrum v krížovej kosti. Jej funkciou je optimálna činnosť celého tela. „Je čistou, vyživujúcou láskou. Každý z nás má kundalini a ona je našou individuálnou Matkou. Sme jej jedinými deťmi. Má nás stále vo svojej pozornosti. Vie o všetkom, čo robíme, hovoríme, cítime, alebo o čom premýšľame,“ uvádza sa v spomenutých interných materiáloch. Ľudská bytosť sa v náuke sahadža jogy poníma ako božský počítač, ktorý musí byť pripojený k svojmu božskému zdroju. Cieľom sahadža jogy je teda nadviazať spojenie sily kundalini s praenergiou a naveky tak do-

siahnuť oslobodenie od tohto života i od budúcich životov. Tento proces nesie názov *Sebarealizácia*. Sila kundalini vystupuje cez čakry až k vrcholu hlavy do siedmej - sahasráry čakry. Keď prejde touto čakrou, uskutocní sa naša *Sebarealizácia*, teda spojenie sily kundalini s paračamtanjou, *Všadeprítomnou silou*. Na obrázku tzv. *čakráka* popri vyznačených siedmich čakrách vidno aj tzv. tri kanály. Ľavý a pravý kanál podľa sahadža jogy používame na vedomé fyzické, duševné a emočné činnosti. V strednom kanále sa odohrávajú pochody spojené s našou nevedomou činnosťou, ako je dýchanie, tlkot srdca a ostatné reflexné činnosti. Ľavý kanál sa nazýva aj mesačným kanálom. Začína v *múládháre*, teda v najspodnejšej čakre, a stúpa nahor. V *ádžňa* čakre sa kríži s pravým kanálom a mieri do pravého spánku a „*superega na pravej strane mozgu*.“ Táto ľavá strana má človeku poskytovať radosť i v čase neúspechov a bolesti. Pravý kanál sa v sahadža joge označuje aj ako slnečný kanál. Začína v *svádhistháne* čakre, stúpa nahor, v *ádžňa* čakre sa kríži s ľavým kanálom a pokračuje do ľavého spánku, teda centra ega. Týmto kanálom sa údajne vedie naša aktívna energia, ktorá podmieňuje našu emočnú a fyzickú činnosť. Všetka činnosť človeka má byť v rovnováhe. Keď to tak nie je, je podľa učenia sahadža jogy nerovnováha v spomenutých kanáloch. Napríklad, keď je v duchovnom tele človeka dominantný pravý kanál, človek sa stáva „*veľmi suchý a agresívny*“. Tým vzniká veľký tlak na ľavý spánok a je tak blokován stredný kanál, čo v konečnom dôsledku vedie k tomu, že človek „*stráca citlivosť k vlastným emóciám*“.

Stúpenci Šrí Matadží ponúkajú okoloidúcim sebarealizáciu Foto: B. RAKOVSKÝ

Meditačná technika

Spôsob, ako dosiahnuť, aby sa sila kundalini spojila so *Všadeprítomnou silou*, je napríklad meditačná technika sahadža jogy. Meditujúci sa posadí (so skríženými nohami na zem alebo na stoličku s kolienami od seba) pred fotografiu Šrí Matadží. V miestnosti je otvorené okno, aby negatívne vibrácie, ktoré z človeka pri meditácii vychádzajú, neostávali v miestnosti, ale odchádzali von. Sahadža jogisti majú zapálenú aj sviečku, ktorej plameň pohlcuje negatívne vibrácie. Pravú ruku meditujúci položí na ľavú stranu hrude na miesto, kde má srdce, a v duchu opakuje trikrát nasledujúcu otázku: *Matka, som čistá duchovná bytosť? Potom pravú ruku presunie na hornú časť brucha na ľavej strane a trikrát položí otázku: Matka, som svojím vlastným majstrom? Ruku potom presunie na spodnú časť brucha a šesťkrát prednesie prosbu: Matka, prosím, daj mi čisté poznanie. Potom s rukou položenou na hornú časť brucha desaťkrát opakuje: Matka, ja som svojím vlastným majstrom. Ruku položí na ľavú stranu srdca a dvanásťkrát povie: Matka, som čistá duchovná bytosť. Potom hlavu obráti doprava, ruku vloží na krk a šesťnásťkrát zopakuje vetu: Ja som nevinný. Potom s pravou rukou položenou na čele niekoľkokrát opakuje: Matka, odpúšťam sebe a všetkým ľuďom. Meditujúci potom zakloní hlavu dozadu, na zadnú časť hlavy pritlačí ruku a niekoľkokrát opakuje: Matka, prosím, odpusť mi chyby, ktorých som sa dopustil. A na záver položí dľaň na vrchol hlavy, vypne prsty a s krúživým pohybom v smere hodinových ručičiek sedemkrát poprosí: Matka, prosím, daj mi moju Sebarealizáciu.*

Týmto cvičením žiak dosiahne, že sila kundalini sa „prebúdzá“ v krížovej kosti a cez jednotlivé čakry vystupuje von z hlavy. Šrí Matadží učí, že prebudiť silu kundalini je ľahké a začiatočník to zvládne v dvadsaťminútovej meditácii podľa vyššie opísaného návodu. (Slovo sahadža sa prekladá ako ľahký, spontánny.) Ako dôkaz má poslužiť jemný vánok, ktorý po meditácii každý meditujúci môže pocítiť nad temenom svojej hlavy. Týmto vánkom je práve vystupujúca sila kundalini. Je iste logická otázka, či meditujúci tento vánok, teda vlastne silu kundalini, skutočne cíti. Do akej miery to mnohí predstierajú (aby sa napríklad neodlišovali od ostatných), alebo či ten zážitok nie je navodený sugesciou mi nepri-

náleží hodnotiť, ale pochybnosti sú iste na mieste. Počas jednej spoločnej meditácie, na ktorej som bol prítomný a spolu so mnou niekoľko nových ľudí, nikto z nás silu kundalini v podobe ľahkého vánku necítil. Inštruktor to zdôvodnil tým, že „nováčikovia na to nemusia mať ten správny cit“, a že to môžu začať cítiť až po niekoľkých meditáciách. Jemný vánok sa šíri aj z každého obrazu a plagátu, na ktorom je zobrazená Šrí Matadží. Z tohto dôvodu Majsterkini oddaní neustále pri sebe nosia jej obrázok, najčastejšie v forme medailónika, zaveseného na krku. Na jednej akcii sahadža jogistov sa jedna dlhoročná oddaná Šrí Matadží zverila so svojim zážitkom, keď medailónik s vyobrazením Šrí Matadží ukázala skupine detí a tie jej povedali, že „tá pani na obrázku fúka“.

Meditačná technika sahadža jogy má podľa stúpenecov Šrí Matadží veľký vplyv na zdravie jedinca. Pri pravidelnom meditovaní sa dávajú do poriadku všetky funkcie organizmu a strácajú sa všetky choroby. V interných materiáloch sahadža jogy sa píše o mnohých ľuďoch, čo boli vyliečení z veľmi vážnych, často súčasnou medicínou neliečiteľných chorôb. Šrí Matadží dokonca v indickom Bombaji otvorila nemocnicu pre sahadža jogistov, ktorá má približne dvadsať lôžok. Šrí Matadží túto nemocnicu pravidelne navštevuje, no jej prítomnosť na vyliečenie pacientov nie je nevyhnutná. Energia, ktorá vyžaruje z jej fotografií, je údajne dostatočná. Od istej oddanej Šrí Matadží som sa dozvedel o jednom experimente, ktorý sa konal v Rusku v špeciálnej triede pre žiakov, ktorí boli psychicky postihnutí a museli navštevovať osobitnú školu. Učiteľky pred začiatkom vyučovania a po jeho skončení so žiakmi meditovali. Údajne po roku mohli takmer všetky deti prestúpiť do riadnej triedy.

O liečebných výsledkoch sahadža jogy vypracovali lekári – jogisti niekoľko štúdií. Je zvláštne, prečo táto metóda, ak je taká účinná v boji proti chorobám, nie je rozšírená po celom svete a jej výsledky nepreskúmali a nevyhodnotili lekári, čo nie sú sahadža jogisti. Oddaní Šrí Matadží však veria, že čas pre ich zázračnú metódu príde. Podľa nich je súčasná medicína na ústupe, lebo lieči následky, nie príčiny chorôb. Tie sú podľa oddaných práve v čakrách. A práve preto o sahadže jogy sami hovoria ako o duchovnej ceste budúceho tisícročia. Čas nám však neomylné ukáže, či neostane iba pri ich zbožnom želaní, ako to v podobných prípadoch býva častým zvykom.

JIRÍ KOUBEK

Bludné náuky v období raného stredoveku (2)

V období raného stredoveku sa možno stretnúť aj s inou veľmi aktuálnou otázkou, ktorá nedala spať teológom jednotlivých období. Ide o otázku predurčenia. Pôvodcom tohto názoru je mních Gottschalk, ktorý sa veľmi intenzívne zaoberal štúdiom Augustínových diel. Bol synom saského grófa Berna. Ešte ako dieťa ho darovali benediktínskemu kláštrotu vo Fulde. Pretože necítil vzťah k duchovnému povolaniu, opustil v roku 829 kláštor a popieral platnosť svojej nedobrovoľne prijatej tonzúry.

Opát Rabanus Maurus však s jeho názorom nesúhlasil a odvolávajúci sa na starobylý zvyk, nariadil mníchovi vrátiť sa do kláštora. Bol včlenený do kláštora Orbais v diecéze Soissons. Útechu hľadal v knihách sv. Augustína a nesprávne pochopiac niektoré názory, vytvoril mylnú nauku o Božom predurčení. Pochopil totiž predurčenie v prísnom zmysle slova ako večné a nemeniteľné Božie rozhodnutie. Učil, že ako Boh predurčil niektorých ľudí na večnú blaženosť, tak iných na večné zatratenie. Z nepredurčených nikto nemôže byť spasený, musia hrešiť a Kristus za nich netrpel. Aj keď, ako o tom svedčia jeho diela, najmä nedávno objavené *De trina Deitate*, je tu zo začiatku skôr veľa nedorozumenia, neskoršie jeho učenie malo silno heretickú podobu. Synoda v Mohuči v roku 848 pod vedením arcibiskupa Rabana Maura a následne synoda v Quierzy v roku 849 pod vedením Hinkmara z Remeša odsúdili Gottschalka ako heretika. Dokonca ho pozbavili kňazskej hodnosti, bol zbičovaný a uväznený v kláštore Hautvillers pri Remeši na doživotie a tu aj v roku 868 zomrel. Avšak aj po smrti sa jeho myšlienky šíрили a boli predmetom mnohých francúzskych synôd, až nakoniec došlo k zmierňujúcej forme, ktorá zdôrazňovala univerzálnu, spásanosnú vôľu vykúpenia.

Takmer súčasne s týmto sporom prebiehal spor o Eucharistii. Mních Pascház Radbert, neskoršie opát v Korbie, vo svojom diele *De corpore et sanguine Domini*

(831) predkladá nauku Cirkvi, avšak príliš zdôrazňoval totožnosť historického Krista a Ježiša Krista prítomného v Eucharistii. Preto z viacerých strán sa ozvali hlasy proti, najmä zo strany Rabana Maura, arcibiskupa z Mohuča, ktorý dokazoval, že Kristovo historické telo a telo eucharistické sú jedným a identickým, nie však v spôsobe prítomnosti. Panovník Karol Holý povolal mnícha Ratramnusa z Corbie, aby sa zaangažoval do tohto sporu, ktorý vyjadril svoj názor v spise *De corpore et sanguine Domini*, kde ešte výraznejšie poukázal na tento rozdiel.

Veľký mysliteľ a jeho súčasník Ján Scotus Eurigena zas zdôrazňoval v eucharistickej náuke spirituálny symbolizmus. Kontroverzia o Eucharistii sa preniesla až do 11. storočia. Oživil ju tourský kanonik Berengár, ktorý sa bez hlbšieho teologického vzdelania prikláňal k vyššie uvedenému názoru Eurigena. Ten tvrdil, že pri konsekrácii sa nepremení chlieb na telo Kristovo, ale dostáva len nadprirodzený účinok. Týmto jeho chybným názorom sa zaoberali viaceré synody. Synoda v Ríme a vo Vercelli (v roku 1050 ho odsúdili) a snem v Paríži o rok neskôr, jemu a jeho prívržencom pohrozil smrťou. Snem v Tours (v roku 1054) neskoršieho pápeža Gregora VII., vtedy pápežského legáta Hildebranda, sa však uspokojil s Bernegarovým vyhlásením, že chlieb a víno sú po konsekrácii Kristovým telom a krvou. Avšak po návrate zo synody to odvolal, a preto na Lateránskej synode v roku 1054 za pápeža Mikuláša II. bola táto otázka predmetom rokovania. Až v roku 1074 na pôstnej synode ho z iniciatívy pápeža Gregora VII. znovu predvolali do Ríma, kde podpísal ortodoxné vyznanie ohľadom Eucharistie. Zomrel v roku 1088 zmierený s Cirkvou. Jeho myšlienky sa však naďalej šíрили, aj keď nie už veľmi intenzívne.

K uvedeným herézam tohto obdobia, zvlášť na prelome tisícročia, treba prirátavať aj chiliazmus či milenarizmus, ktorý šíril hrôzu z blížiaceho sa vybájeného konca sveta.

VILIAM JUDÁK

gP solstvo rálu

(2)

Jan Dietrich Dvorský ⚡ alias Parsifal Imanuel je najznámejším českým mesiášom posledných desiatich rokov, ak nie posledného storočia. Upútal na seba pozornosť v lete roku 1994, avšak – ako sa neskôr ukázalo – mesiáš sa v ňom „zrodil“ už niekoľko rokov predtým.

Po celý čas sa mu darilo zostať v anonymite; bez povšimnutia verejnosti a vlastne i bez povšimnutia polície budoval sektu, ktorá u nás nemá obdobu a z ktorej vplyvu sa niektorí jej bývalí členovia psychicky spamätávajú dodnes.

Čo sa to vlastne stalo v lete roku 1994? Na Pražskom hrade sa konala demonštrácia niekoľkých mladých ľudí, ktorí vzbudili rozruch transparentmi vyzývajúcimi prepustiť ich kamarátku z psychiatrického oddelenia, kde ju v tom čase údajne nezákonne zadržovali. Petíciou oslovili samého prezidenta V. Havla, aby pomohol dievčine z „pazúrov psychiatrov“. Demonstranti sa stali sústom pre novinárov, no čoskoro sa pravda ukázala v trochu inom svetle. Z demonštrantov sa totiž vykluli fanatickí stúpenci istého Jána Dvorského a z nezákonne hospitalizovanej kamarátky mladá žena, ktorá skončila v rukách lekárov pre svoj zlý psychický i fyzický stav. Vtedy sa po prvýkrát ľudia začali viacej dozvedať o českom mesiášovi Jánovi Dvorskom a jeho sekte...

Šialený mesiáš na český spôsob

Syn človeka – kniha tisícročia

Jan Dvorský (niekedy používa aj priezvisko Dietrich) vydal na prelome rokov 1992/1993 vo vlastnom náklade knihu s názvom *Syn človeka* s podtitulom *Mesiášovo živé Slovo k všenápravě světa – Nejdůležitější kniha tisíciletí*. Nebol to jeho prvý literárny pokus; už predtým mu vyšla útlá brožúrka *Pyj v jasném světle aneb malá cvičebnice pravdy v sexu*. Z pohľadu sexuológa-amatéra (či skôr z pohľadu sexuálneho maniaka?) v nej radil ženám, ako sa pri sexe majú správať k pánom tvorstva. Avšak až v *Synovi človeka* Dvorský vysvetľuje svoje náboženské „osvietenie“ a uvedomenie si, že je mesiáš, na ktorého druhý príchod čakal celý svet. Zároveň vyhlasuje, že on a jeho družka Lucia zvaná Labutia panna sú jediní neprevrátení ľudia na zemi – „prevrátenci“ sú všetky ženy, pretože v ich telách sídli mužská duša, ako aj všetci zoženšteni muži. O distribúciu Dvorského diela sa starali jeho prví nasledovníci; knihu bolo možné dostať aj v mnohých kníhkupectvách. Práve táto publikácia zmenila životné osudy mnohých ľudí, ktorí pod jej vplyvom predali všetok majetok a húfne sa začali sťahovať do prenajatých domčekov neďaleko Horovic u Berouna. Zdá sa až neuveriteľné, že by prečítanie nejakej knihy mohlo mať na človeka taký vplyv, avšak podrobnejšie štúdium tohto textu objasní mnohé skutočnosti. Dvorský v ňom sám seba označil za Parsifala Imanuela, za

dokonalého a neomylného duchovného vládcu sveta – mesiáša, pričom všetko ostatné je zvrátené a hnusné a ak človek chce prežiť „posledný súd“, neostáva mu nič iné, len mesiáša Dvorského nasledovať. Psychicky labilní a duchovne vyprahnutí ľudia konca 20. storočia takúto autoritu často vyhľadávajú, a tak sa nemožno čudovať, že sa mnoho z nich nechalo spasiteľskými víziami zlákať, zmanipulovať. Odhaduje sa, že v čase najväčšieho rozkvetu tejto sekty sa v nej striedavo vyskytovala až stovka členov.

Nepochopený

Jan Dvorský sa narodil v roku 1966 v Liberci. Jeho rodičia sa čoskoro rozviedli a Jan vyrastal len s matkou a sestrou. Jánova minulosť je dodnes zahalená tajomstvom, konkrétnejšie údaje sú až z čias jeho stredoškolských štúdií a jeho krátkeho pobytu na FAMU. Väčšina informácií pochádza od jeho priateľov a známych, prípadne z knihy *Syn človeka*, ktorá má veľa autobiografických črt. Dvorský píše, že v puberte sa vášnivo oddal drogám, na FAMU prepadol zhýralému životu tzv. zlatej pražskej mládeže, ktorá sa schádzala v kaviarni Slávia. „*Promiskuitním životom si získat postavenie v škole, mať ‚povešť‘, chodiť ovenčený pikantnými historkami... Mať ‚povešť‘ inteligenta, dračča,*

dobrodruha, džentlmena, talenta a frajera je tou najlepšou vizitkou a reklamou, ktorú si vie vyrobiť len málokto...“, píše Dvorský. *„Nič v živote som nemal zjednodušené, naopak: stále sa len práce prehrýzať a prehrýzať, drieť a drieť, narážať a narážať, nechať si vrázať šidlá do brucha, ísť, hľadať, nenachádzať, znova vstať, ísť, hľadať a nenachádzať... A keď sa človek pozrel za seba, videl paseku: zničené rodinné vzťahy, prefajčené pľúca, prepitá a prefetovaná pečeň, ohlúpnutý ctižiadostivý mozog, stovky hodín v depresii či eufóriách, plač slečien, čo nič nechápu a ktorým sa ublížilo, nemé výčitky potratených detí, tisíce prešustrovaných korún, tisíce premárnenných dní... Ale asi to všetko v mojom prípade muselo byť,“* čítame na inej strane knihy. Dvorský sa stavia do pozície intelektuála, ktorého nikto nechápe, no svedectvo jeho priateľov svedčí o niečom inom. *„Bol to bystrý chlapec, pôsobil sugestívne, mal určitú charizmu a dokázal manipulovať s ľuďmi. Avšak mával premenlivé nálady, bol neveriteľne ambiciózný a cielavedomý, keď si niečo vzal do hlavy, šiel za tým aj cez mŕtvolky. Býval zúrivy, hysterický, útočný,“* tvrdí o mesiášovi jedna z jeho bývalých priateľiek.

Mesiáš našiel inšpiráciu v mesiášovi

Dvorský bol muž, čo striedal jedno dievča za druhým, no nakoniec si predsa len vybral. Jeho vyvolenou sa stala Lucia Dvorská, dcéra herečky Mileny Dvorskej (zhoda mien je len náhoda; Lucia a Jan neboli nikdy zosobášení). Vzťah Jána a Lucie bol vždy komplikovaný, azda až hysterický, neustále sa rozchádzali a opäť sa k sebe vracali. V roku 1988 sa im narodila prvá dcéra Júlia, ale podľa Mileny Dvorskej Jan nikdy nebol vzorným otcom, ktorý by sa usadil a žil pokojným rodinným životom. Väčmi než Lucii a svojej dcére sa ďalej venoval životu nekonformného pražského intelektuála. Okolo roku 1988 Jan Dvorský píše svoju ďalšiu knihu – *Zákony křiklounství a řvounství*, ktorá sa však na kníhkupeckých pulloch objavila až v tomto roku. Medzitým dostal Dvorského osud rýchly spád...

Začiatkom novembra 1989 emigrovali Jan a Lucia do Nemecka, ale ani tam sa ich vzťah neupokojil. Dvorský sa vrátil do Čiech, Lucia s dcérou zostali v zahraničí.

Približne v rovnakom čase sa im obom dostala do rúk kniha *Vo svetle Pravdy* od nemeckého autora Oscara Ernsta Berhardta, teda Abd-ru-shina, ktorý žil pred druhou svetovou vojnou a sám seba tiež vyhlásil za mesiáša. Luciu toto dielo pôvodne neoslovilo, avšak Jána úplne pohltilo. Vzápätí sa mu „rozjasnilo“ a v presvedčení, že práve on je reinkarnáciou Abd-ru-shina v roku 1991 vyhlásil: *„Ja som Syn človeka – ja som Parsifal Imanuel“*. Pre všetko jeho ďalšie počínanie sa Abd-rushinovo učenie stáva „nosnou konštrukciou“, Dvorský si z knihy vyberá myšlienky a pojmy, ktoré sa mu hodia, ostatné si domyslí a na svete je jeho vlastná originálna mesiášska filozofia. Jej podstatou je práve teória o prevrátenoch, od Abd-rushina odkukané tézy o jemnohmotnom a hrubohmotnom tele a všetko toto Dvorský zavrhuje tvrdením, že on je Bohom povolaný mesiáš, ktorý vytvorí takzvanú Tisícročnú ríšu. Malo ísť o osadu na severe Talianska, kam sa potom, čo bude svet zničený smršťami a povodňami, presťahujú Dvorského nasledovníci a budú tu šťastne žiť naveky vekov.

Život v sekte – to bol drill!

Z Nemecka sa čoskoro vracia aj Lucia s malou Júliou a Dvorský, v tom čase už samozvaný mesiáš, sa sťahuje do Luciihno bytu v Prahe-Braníku. Ten vzápätí predajú, aby získali finančné prostriedky na vydanie knihy *Syn človeka*. Rodina sa sťahuje do Veľkých Popovic a potom do berounského kraja, kam za nimi začínajú prichádzať prví členovia sekty. Tí im odovzdávajú svoje státisícové až miliónové úspory; bývalí členovia sekty však dnes tvrdia, že Dvorskému nešlo len o peniaze. *„Peniaze si síce bral, ale tie sa používali na jedlo a bývanie a financovala sa z nich aj cesta do Talianska, kam cestoval Dvorský s Luciou a niekoľkými ďalšími obzrieť si mies-*

to Tisícročnej ríše. Odovzdať sme mu museli osobné doklady, ale napríklad aj knihy, ktoré sme si so sebou priviezli a ktoré sa potom spálili... Našou snahou bolo zabudnúť na svoju minulosť a začať nový život, kvalitnejší a duchovnejší, ako bol ten minulý. Avšak väčšina členov sekty to robila dobrovoľne, jednoducho sme verili, že je Dvorský mesiáš,“ rozpráva bývalý člen sekty Vladimír Kafka, ktorý bol navyše svojho času Dvorského dvorným jasnovidcom. *„Aby sme sa odpútali od vlastnej identity, dávali sme si nové mená, ja som sa napríklad volal Viten, teda vitalita a energia.“* Z rozprávania Vladimíra Kafku-Vitena je zrejme, že život v komunite vôbec nebol jednoduchý a podobal sa skôr krutému vojenskému drilu, než pobytu v preduchovnenom prostredí. Spasiteľa – Dvorského sa všetci báli a žili vo večnom strachu zo zatratenia, každý každého špehoval. Spať sa nesmelo ísť skôr ako o druhej ráno, vstávalo sa popoludní, deti nechodili do školy, členovia sekty nepracovali, zarábali si predajom knihy *Syn človeka*, ostatní sa starali o domácnosť, alebo chodili zbierať byliny, mali zákaz sledovať televíziu či čítať inú literatúru, než je Dvorského kniha. *„Jedli sme zväčša len vegetariánsku stravu, i keď na rozdiel od nás to Dvorský nedodržiaval – niekoľkokrát som ho videl, ako si v pohostinstve vychutnáva rezeň a pivo. Kto však Dvorského neposlúchol, bol potrestaný, napríklad domácim väzením, alebo naopak vylúčením z komunity. Odpadlíkom Dvorský radil, že majú možnosť sa zachrániť, ak odložia svoje telá, aby sa ich duša mohla reinkarnovať do iného, neprevráteneckého tela. A niektorí vylúčení členovia sekty sa naozaj pokúsili o samovraždu,“* komentuje fungovanie v komunite Kafka.

Stánok Svetla (modlitebňa) Hnutia Grálu v Karvinej Foto: P. STRNAD

So ženou sme si vykopali vlastný hrob...

Dvorského nasledovníci verili, že sa jedného dňa odsťahujú do Tisícročnej ríše v Taliansku, ale nestalo sa tak. Ďalší bývalý člen sekty Ing. Peter Konečný naopak na vlastnej koži skúsil, čo to je byť mesiášom zatratený, čo je to túžiť po vlastnej smrti: „*Naša rodina predala dom a vyše jeden a pol milióna korún sme dali Dvorskému, ktorému sme úplne podľahli. Verili sme, že i za naše peniaze bude vybudovaná Tisícročná ríša, že i my raz budeme tými „vyvolenými“, ktorých tam mesiáš odvedie so sebou. Lenže potom som bol označený za človeka, čo je naviazaný na zlých démonov a okolo ktorého je zlá aura, takže ma z komunity vyhodili,*“ vypovedá Konečný. Krátko po ňom vyhodili aj jeho ženu. „*Mali sme odložiť svoje telá – tak sme sa pokúsili spáchať samovraždu. Psychicky zdeptaní sme sa niekoľko týždňov túľali po lesoch a túžili sme zomrieť. Dokonca sme si so ženou už i vykopali vlastný hrob...*“ znie otrasné svedectvo Petra Konečného, ktorého udržal pri živote len fakt, že v sekte zostali jeho dve maloleté deti. Kvôli nim nakoniec manželia Koneční prežili a keď i syna a dcéru Dvorský vyhodil, boli pre nich oporou v prvých dňoch slobody, ktoré pre nich znamenali totálny psychický šok. Veď predsa podľa mesiáša je vonkajší svet hnusný, skazený a zlý a všetci ľudia chcú „vyvoleným“ len ublížiť – podobné názory im vtíkali do hlavy tak dlho a tak intenzívne, až sa pre členov sekty stali jednoznačnou pravdou.

Demonštrácia Dvorského stúpenčov pred Pražským hradom

Príbehov podobných príbehu Petra Konečného sú desiatky, medzi nimi aj príbeh Evy Sadílkovej, tej dievčiny z transparentu, ktorú násilím držali na psychiatrii. Aj ju Dvorský jedného dňa zo svojej komunity nekompromisne vyhodil. „*Sadílková mala s Dvorským nejaké problémy, istý čas musela dokonca kvôli svojmu vnútornému očisteniu absolvovať krutú diétu. Smela zjesť len jeden rožok denne a pila prehãadlá – odvar z dubovej kôry,*“ rozpamätáva sa Vladimír Kafka. Podľa vtedajšieho vyjadrenia psychiatrov bola Sadílková hospitalizovaná na psychiatrii preto, lebo ju do nemocnice dopravili v takom stave, že nebola schopná postarať sa sama o seba, trpela bulimiou, mala príznaky ťažkej depresie a úzkostných stavov a dokonca sa u nej prejavovali aj isté náznaky schizofrénie.

Mesiáš „pod papučou“?

Aj keď sa môže zdať, že v sekte vládol Jan Dvorský, mnohé svedectvá bývalých členov naznačujú, že mesiáš bol vlastne „pod papučou“ svojej družky Lucie. Tá mu postupne porodila ďalšie tri dcéry – Manuelu (1991), Medeu (1993) a Josefiu (1994) – a zrejme sa rýchlo stala „krkom“, ktorý krútil mesiášovou hlavou. „*Mesiášom bol Dvorský, ale v skutočnosti to bol slaboch, ktorému rozkazovala Lucia. To ona rozhodovala, kto v sekte zostane a kto musí odísť; kto sa jej znepáčil, bol na tom hneď horšie a mal oveľa ťažšie podmienky na život v komunite,*“ uvažuje V. Kafka, ktorý práve vďaka Lucii a jej panovačným manieram zo sekty tiež odišiel. O tom, kto v sekte vládne a kto ovláda Jána Dvorského, vedela aj Luciina matka Milena Dvorská.

Ako presne fungovala sekta Parsifala Imanuela v časoch svojho najväčšieho rozkvetu a čo všetko sa vlastne odohrávalo za múrmi dedinských domčekov, kde členovia komunity žili, sa možno nikdy presne nedozvieme. Väčšina bývalých členov sekty teraz žije v ústraní a odmieta o svojich skúsenostiach vypovedať, nie ich ešte verejne odhaľovať v médiách. Mnohí z nich sú stále

duševne na dne, dodnes sa celkom nespamätali zo svojej traumy, mnohí z nich skončili u psychológov a svoje „nočné mory“ z existencie po boku mesiáša si možno ponejú po celý zvyšok života. Sú však i ľudia, aj keď by sa asi dali spočítať na prstoch jednej ruky, ktorí Dvorskému naďalej fanaticky veria a zrejme sú s ním i v osobnom kontakte. Sú dokonca aj isté náznamy, že sa opäť presťahujú do prenajatého domčeka na okraji Prahy a snažia sa sektu obnoviť. No vzhľadom na to, že Jan a Lucia Dvorski sú celoštátne hľadanými osobami za porušenie paragrafu 217 Trestného zákona o mravnom ohrozovaní mládeže, prebiehajú všetky aktivity mesiášových stúpenčov tajne či prinajmenšom konšpiratívne.

Lucia Dvorská – zvaná Labutia panňa

Ako vlastne zhodnotiť počínanie najslávnejšieho českého mesiáša posledných rokov? V čom spočíva príťažlivosť jeho učenia, čím dokázal osloviť a sfanatizovať toľko rozumných dospelých ľudí? Myslím, že Dvorský je jednoducho človek, ktorý má dar istej sugestívnej charizmy a dokáže dať jasný zmysel, poriadok, a najmä cieľ ľudskému životu. A práve jasné odpovede na naše otázky a tápanie, jasný poriadok v našom živote a jasný cieľ a zmysel nášho pozemského bytia je vec, ktorá mnohých z nás dokáže vnútorne posilniť, ktorá nám dokáže dať istotu a pokoj v duši, bez toho, aby sme na to museli vynaložiť príliš mnoho vlastných síl a premýšľania. Aj preto asi stále vyhľadávame a ochotne nasledujeme rozmanitých mesiášov, samozvaných spasiteľov, despotických vodcov, skrátka autority, ktoré za nás náš život rýchlo, radikálne a v podstate bezbolestne vyriešia.

MARTINA DVORÁKOVÁ

Magické liečby...

FÓRUM

Medicína od počiatkov svojho vývinu, siahajúcich do najstaršej histórie ľudstva, prekonala dlhú a zložitú cestu od predstáv o pôsobení akýchsi zlých duchov či iných nadprirodzených bytostí a síl, ktoré vyvolávajú duševné i telesné poruchy a choroby, cez predstavy, že ochorenia zapríčiňuje narušená rovnováha telesných štiav alebo akýchsi energií, prúdiacich po určitých dráhach v ľudskom organizme, až po rozpoznanie skutočných príčin jednotlivých porúch a chorôb a ich prejavov; od zaklínaní a rituálov osôb, ktorým sa pripisovala nadprirodzená schopnosť liečiť, cez používanie procedúr, ktoré mali odstrániť predpokladané poruchy telesných štiav alebo prúdenia energií, až po objavenie a využívanie skutočne účinných postupov na odstránenie a predchádzanie príčin jednotlivých chorôb a ich prejavov.

Rozvoj poznatkov o ľudskom organizme od úrovne jeho buniek cez úrovne tkanív a orgánov až po úroveň celého organizmu a človeka ako ľudskej bytosti, opierajúci sa o stále dokonalejšie vyšetrovacie metódy, ako aj poznatkov o funkciách jednotlivých súčastí ľudského organizmu a o ich vzájomnej súčinnosti z hľadiska zdravia a chorôb umožnil medicíne postupne nachádzať a využívať i stále účinnejšie spôsoby liečby. Vďaka tomu dosiahla iba od začiatku nášho storočia vo všetkých oblastiach priam nepredstaviteľný pokrok. K základným charakteristikám dnešnej medicíny patrí, že sa opiera o stále sa rozvíjajúce vedecké poznatky a o starostlivé vyhodnocovanie dokladov a dôkazov o spoľahlivosti a účinnosti svojich vyšetrovacích, liečebných či preventívnych postupov. Toto vyhodnocovanie je východiskom pre jej ďalšiu odbornú činnosť.

Napriek neodškriepiteľným úspechom modernej medicíny pomerne značná časť menej vážne, ale i vážnejšie chorých ľudí sa – dosť paradoxne – popri využívaní poznatkov a postupov medicíny, alebo aj bez nich, utieka k postupom, ktoré sa nachádzajú kdesi na jej okraji, alebo aj celkom mimo jej rámca. Uvádza sa viacero činiteľov, ktoré môžu priťahovať chorých k týmto postupom a ktoré zväčša používajú rozliční laickí liečitelia:

1. čas – liečitelia bývajú schopní venovať pacientom viac času, aby ich vypočuli, ako sú to schopní urobiť lekári. Tu treba poznamenať, že ani ten najobširnejší rozhovor nemôže nahradiť nijakú z moderných vyšetrovacích a liečebných metód súčasnej medicíny;
2. porozumenie – liečitelia zvyčajne venujú viac času aj osobným, mimozdravotným problémom ľudí, ktorí sa na nich obracajú. To môže zmiernovať aj ich úzkosť a obavy, čo je v protiklade k neosobným technologickým metódam medicíny;
3. autorita a charizma – liečitelia často kladú dôraz na to, že sú nositeľmi alebo aspoň spolunositeľmi liečebného pôsobenia a pripisujú si, alebo si nechajú pripisovať, akési magické schopnosti, zatiaľ čo lekári sa stavajú do úlohy sprostredkovateľov liečby;
4. širšie dôvody v nazeraní na život – z najnovších výskumov vyplýva, že mnohí z používateľov mimomedicínskych liečebných metód tak nerobia preto, lebo by boli nespokojní s medicínskou starostlivosťou, ale do značnej miery preto, lebo tzv. alternatívne, mimomedicínske liečby väčšmi vyhovujú ich systému hodnôt, viery a presvedčenia a ich celkovému filozofickému nazeraniu na život a zdravie.

Uvedené činitele či príčiny, pre ktoré sa chorí utiekajú k rozličným smerom a postupom na hraniciach alebo mimo rámca medicíny poukazujú na to, že ich základy sa nachádzajú v psychickej alebo psychologickej oblasti. V rovnakej oblasti sa nachádza aj podstata prípadnej liečebnej účinnosti väčšiny týchto postupov.

Alternatívna – komplementárna – nekonvenčná medicína

Pod týmito názvami, ktoré v základe označujú to isté, sa rozumie množstvo značne rozdielných a rôznorodých vyšetrovacích, no najmä liečebných postupov, ktoré sa nezakladajú na vedeckých poznatkoch a starostlivo overovaných odborných skúsenostiach. Opierajú sa väčšmi o jednotlivé prípady, pri ktorých dosiahli určitý priaznivý výsledok – bez predloženia dôkazov, že tento výsledok bol zapríčinený použitým postupom – ako o celkové výsledky na väčších súboroch chorých. Neberú do úvahy dôležitosť prirodzených, samovoľných zlepšování chorôb, ani účinok tzv. placebo. Zatiaľ čo medicína stále zdokonaľuje svoje poznatky, ako aj vyšetrovacie a liečebné postupy, postupy tzv. alternatívnej, komplementárnej či nekonvenčnej medicíny sa od svojho vzniku vcelku nemenia a zotrvávajú na určitých východiskových predstavách či ideológii, ktorou sa pokúšajú vysvetliť pôsobenie svojich liečebných praktík.

Názov „alternatívne“ má naznačiť, že uvedené postupy predstavujú pri porovnaní k postupom medicíny akúsi rovnocennú možnosť, čo so zreteľom na ich neoverenosť nezodpovedá skutočnosti. Názov „komplementárne“ má vyjadrovať, že tieto postupy nemajú tvoriť akúsi základnú, samostatnú liečbu, ale majú iba dopĺňať liečebné postupy medicíny, čo je tiež sotva prijateľné. Posledný názov, „nekonvenčné“ má iba vyjadrovať, že sa nepovažujú za súčasť všeobecne uznávaných postupov medicíny. Nezávisle od toho, ako sa nazývajú, tvoria uvedené postupy závažný, nielen medicínsky a zdravotnícky, ale aj širší spoločenský, politický a ekonomický problém. Ich masívna propagácia a reklama, ako aj ďalšie dôvody, ktoré sa uvádzajú v predchádzajúcej časti a pre ktoré im venuje široká verejnosť značnú pozornosť

zapríčiňujú, že verejnosť vyvíja prostredníctvom politických orgánov na zdravotníckej inštitúcii tlak, aby sa tieto postupy zavádzali aj do riadnej zdravotníckej starostlivosti. Neberie sa do úvahy, že pre ich neoverenosť a nedostatočnú podloženosť z hľadiska nárokov súčasnej medicíny predstavujú – osobitne pre vážnejšie chorých ľudí – nebezpečenstvo ďalšieho poškodenia zdravia či ohrozenia života väčšmi ako pomoc, a to tým, že môžu zapríčiňiť premeškanie skutočne účinnej liečby, ako aj tým, že v mnohých prípadoch môžu mať aj závažné vedľajšie neželateľné a škodlivé účinky. Napriek tomu je záujem o uvedené metódy medzi chorými i v širokej verejnosti stále značný. Uvádza sa napríklad, že v USA roku 1990 zaznamenali 425 miliónov návštev u vykonávateľov rozličných postupov nekonvenčnej medicíny, čo prevýšilo počet návštev chorých u lekárov primárnej zdravotníckej starostlivosti, výdavky na nekonvenčné liečby sa odhadli na 14 miliárd dolárov, ktoré z podstatnej časti financovali chorí. V mnohých krajinách Európy používa komplementárnu liečbu podľa odhadov 20 až 50 percent obyvateľstva. Niektoré údaje sú však oveľa triezvejšie a uvádzajú iba 10 až 20 percent, čo však tiež nie je zanedbateľné. V Austrálii sa naopak tento odhad pohybuje na úrovni 48 percent.

Tlak laickej verejnosti na využívanie nekonvenčných metód aj v zdravotníctve a na ich financovanie zo štátnych prostriedkov núti vlády rozličných krajín venovať prostriedky na výskum skutočnej účinnosti týchto metód pri liečbe rozličných chorôb, ako aj na výskum toho, čo sprostredkuje ich pôsobenie na ľudský organizmus. V USA vznikol v roku 1992 v Národných ústavoch zdravia Úrad pre alternatívnu medicínu, ktorý má napomáhať výskum a vyhodnocovanie nekonvenčných medicínskych praktík a šíriť vo verejnosti informácie o získaných výsledkoch. Tento úrad dostal na plnenie svojich úloh v roku 1992 dva milióny dolárov, v roku 1995 už 5,4 milióna a v roku 1997 až 12 miliónov dolárov. O rok neskôr sa už stal Národným centrom pre komplementárnu a alternatívnu medicínu a vytvoril viacero ďalších orgánov. Medzi postupy, na ktoré sa zameriava, zaradil také rozdielne a navzájom vôbec nesúvisiace liečebné zamerania, ako je akupunktúra, Ayurveda, antropozofická medicína, homeopatia, šamanizmus alebo medicína prostredia, dietetické postupy, zmeny spôsobu života, masážne liečby, niektoré liečby farmakami a množstvo ďalších.

Národný ústav zdravia v USA usporiadal konferenciu o hodnotení liečebného pôsobenia akupunktúry, na ktorej sa zúčastnili predovšetkým jej obhajcovia a ktorá, spolu so zmienkou o dobre známych výhradách k tejto metóde, týkajúcich sa nedostatku dôkazov o jej účinnosti, kládla dôraz na „sľubné“ (t. j. v skutočnosti zatiaľ nedostatočne preukázané) výsledky pri liečbe pomerne značného počtu chorôb, ktoré majú celkom rozdielne príčiny a prejavy. Táto konferencia a jej závery sa podrobili viacerým kritickým pripomienkam. Doterajšie výsledky činnosti a výskumov pod záštitou uvedeného Úradu či Centra sú – so zreteľom na značné prostriedky venované na jeho činnosť – dosť skromné a pripomínajú prostriedky vydané na výskum schopností „psychikov“ či „senzibilov“, ktoré nevedli k nijakým pozitívnym výsledkom, ako sa to uvádza v článku o psychotronike.

Vo Švajčiarsku sa venuje problematike hraničných a neoverených liečebných postupov národný výskumný program nazvaný Komplementárna medicína. Tento program navrhuje rozdeliť celú oblasť na „prírodné liečenie“ a na „osobitné postupy“. Postupy prírodného liečenia, tak ako sa chápe vo výskumnom programe, sú v základe prístupné vedeckému overovaniu a zaraďujú sa

medzi ne: liečba diétou, teplom, vodoliečba, kúpeľná liečba, ožarovanie prirodzeným či umelým slnkom, liečba bylinami, pohybovými cvičeniami a masáže. Medzi „osobitné“ postupy sa zaraďuje homeopatia, akupunktúra a niektoré ďalšie postupy, ktoré sa sčasti uvádzajú aj v predchádzajúcej časti. Rovnaké postupy sa pod názvom nekonvenčná medicína uvádzajú aj v dokumentoch Európskeho parlamentu a jeho zdravotníckych a sociálnych inštitúcií. Hľadajú sa v nich riešenia, ako uspokojiť právo občanov na slobodný výber spôsobu liečby tak, aby sa pritom zabezpečila ich ochrana pred možným priamym či nepriamym poškodením zdravia, pokiaľ by sa rozhodli použiť postupy z uvedenej oblasti. Požaduje sa, aby sa pre každý jednotlivý postup z postupov zaradených do „nekonvenčnej medicíny“ preukázala jeho účinnosť a uviedli choroby, pri ktorých je účinný a spôsob, akým pôsobí na človeka a jeho organizmus, rovnako, ako sa to vyžaduje pri všetkých postupoch súčasnej medicíny. Základ riešenia tohto problému by sa mal teda nachádzať vo vedeckej a odbornej oblasti. Európske spoločenstvo vyčleňuje na takto zamerané opatrenia, vrátane výskumu, značné prostriedky.

Problém používania postupov alternatívnej, komplementárnej či nekonvenčnej medicíny narastá tým, že popri už dávno známých „tradičných“ liečebných postupoch, ako je akupunktúra, Ayurveda, tradičná čínska medicína či o niečo novšia homeopatia, počet takýchto postupov neustále narastá. V článku Jacka Raso *Mystický medicínsky alternatívizmus* uverejnený v *Skeptical Inquirer* z roku 1995 sa napríklad uvádza, že od konca päťdesiatych rokov nášho storočia vzniklo vyše 650 metód so vzťahom k zdraviu, ktoré majú podľa autora známky mystickosti a nadprirodzenosti. Mnohé z nich sú akési obdoby či modifikácie dávnych liečebných postupov. Celý problém používania metód zaradených do tejto oblasti sa sústreďuje na zodpovedanie dvoch základných otázok: 1. do akej miery sú bezpečné, t. j. nespájajú sa s rizikom ohrozenia zdravia či života toho, kto ich použije; 2. do akej miery sú účinnejšie ako tzv. placebo.

Placebo

Slovo placebo (budem sa páčiť) sa prvý raz objavuje v rímskokatolíckej liturgii v nešporách za mŕtvych koncom XIII. storočia (*Placebo Domino in regione vivorum*). Označuje sa ním postup, ktorý vyvoláva zlepšenie stavu chorého bez toho, že by pôsobenie tohto postupu súviselo priamo či nepriamo s príčinami a prejavmi choroby. V najstarších časoch mali podobu liečebných postupov, ktoré sa dajú z dnešného hľadiska označiť ako placebo, rozličné ceremónie a rituály, ktoré vyvolávali v chorých vieru v magickú moc osôb a procedúr, ktorým sa podrobovali. Tento zážitok a viera im neraz prinášali úľavu, alebo aj prispeli k prekonaniu choroby a návratu zdravia. Neskôr pôsobili v základe ako placebo rozličné látky, ktorým sa pripisoval magický liečebný účinok. V papyruse Ebers, ktorý sa datuje do obdobia asi 1600 rokov pred n. l. sa okrem citátu „*Polož na neho ruky, aby si mu utíšil bolesť a jeho bolesť sa stratí*“ uvádza skoro tisíc rozličných prípravkov, ktoré egyptskí lekári predpisovali chorým vo forme tabliet, čipkov, výplachov, obkladov a mastí: sliny, krv, moč, žlč, spermie a výkaly, ako aj tkanivá a orgány slonov, krokodílov, levov, nosorožcov a iných zvierat.

Efekt či účinok placebo sa dá považovať za súčasť „medicíny ako umenia“ na rozdiel od „medicíny ako vedy“, ktorá sa zameriava na hľadanie a zdokonaľovanie liečby pôsobiacej špecificky

na jednotlivé poruchy a choroby, t. j. na ich príčiny. Vedecká medicína sa preto usiluje o odlíšenie oboch účinkov, čo býva neraz pomerne ťažké. Efekt placebo môže byť nielen priaznivý, ale aj nepriaznivý, ba nemusí sa prejaviť vôbec. Ovplyvňuje ho veľa činiteľov, ktoré pochádzajú z prostredia, v ktorom sa liečba odohráva, súvisia s osobou a osobnosťou liečiteľa, s jeho výzorom a správaním, s procedúrou liečby, prostriedkami, ktoré sa pri nej používajú, s očakávaniami a skúsenosťami chorého vo vzťahu k liečbe, s jeho osobnosťou a viacerými ďalšími činiteľmi. Placebový efekt sa dá považovať za hlavnú, ak nie jedinú príčinu liečebného pôsobenia prevažnej časti postupov, ktoré sa zahrnujú do označenia alternatívna, komplementárna alebo nekonvenčná medicína. Vzťahuje sa to aj na také liečebné postupy, ktorých používatelia vyvíjajú najviac úsilia, aby preukázali ich účinnosť spôsobom, ktorý zodpovedá nárokom súčasnej medicíny, ako sú akupunktúra a homeopatia. Niekedy môže pôsobiť zavádzajúco skutočnosť, že pre dva v základe rozdielne liečebné postupy, z ktorých jeden používa metódy, ktoré sú prístupné skúmaniu pomocou vedy a druhý postupy, o ktorých sa nepreukazuje, že by spĺňali takéto požiadavky, sa použije rovnaký názov.

Naturálna medicína

Predstava, že vplyvy prirodzeného prostredia prírody majú – či môžu mať – liečebný účinok, sa stáva osobitne aktuálna v súčasnej pretechnizovanej spoločnosti. Oprávnenosť a správnosť tejto predstavy či nazerania podporuje množstvo dôkazov. Vplyvy prírody a ich pôsobenie na človeka a jeho organizmus sú prístupné vedeckému skúmaniu a využívajú sa vo viacerých odboroch medicíny.

V roku 1997 sa v Berlíne konal medzinárodný kongres Európskej spoločnosti pre klasickú naturálnu medicínu na tému klasickej prírodnej liečby, do ktorej sa zaraďuje vodoliečba, kúpeľná liečba, klimatická a pohybová liečba a ďalej liečba výživou, rastlinnými produktmi a úpravou životného režimu. Pôsobenie týchto liečebných postupov sa na základe perspektív rozličných výskumov konzultovalo z hľadiska ich pôsobenia na odolnosť organizmu proti chorobám, pôsobenia na psychiku, ako aj základného vedeckého výskumu, t. j. procesov a činiteľov v ľudskom organizme, ktoré sprostredkujú uvedené pôsobenie. Protikladom takto chápanej naturálnej medicíny a prírodnej liečby je ich chápanie založené na predstavách akejsi „bioenergie“ a „bioenergo-informačných procesov“, ktoré nemajú nijaký vedecky podložený základ. Takéto chápanie údajne vychádza z ľudového liečiteľstva a zahrnuje okrem „bioterapie“ aj akupunktúru, homeopatiu a ďalšie postupy tzv. alternatívnej medicíny. Uvedené chápanie naturálnej medicíny podrobila nedávno závažným kritickým pripomienkam jedna z pracovníčok Štátnej univerzity v Buffalo v USA, D. Rubensová. Vychádzala z pozorovaní a rozhovorov s našimi propagátormi psychotroniky a naturálnej medicíny počas pobytu na Slovensku. Svoje výhrady uverejnila v jednom zo zahraničných odborných časopisov pod názvom *Kultúrny výtvor „bioterapie“: Psychické liečiteľstvo a hnutie naturálnej medicíny na Slovensku*. K názvu „bioterapia“ uvádza: „Duchovné alebo psychické liečiteľstvo tvorí jednu fasetu toho, čo sa etnograficky hodnotí ako „iracionálne“ alebo „nemateriálne“ ľudové umenie. Takto ponímanú medicínu autorka prirovnáva k niektorým smerom ľudového liečiteľstva v Etiópii, Malajzii, Nigérii a v niektorých ďalších krajinách.

Zdravie

Iracionálne, málo rozumné i celkom nerozumné postupy a prístupy prejavuje človek neraz aj pri úsilí o rozvíjanie svojho telesného i duševného zdravia. V orientálnej i západnej spoločnosti, ale i u nás, sa stáva stále populárnejším tzv. „pozitívne zdravie“. Pod týmto pojmom sa často rozumie na jednej strane akýsi kult maximálnej výkonnosti a úspešnosti byť „fit“ po každej stránke: byť zdatný a úspešný a na druhej strane „sebadokonalovanie“ či rozvíjanie zvláštnych psychických schopností, ako je zvyšovanie psychickej výkonnosti, odolnosti proti záťažiam, duševnej rovnováhy a pod. s použitím osobitných metód, propagovaných rozličnými ideovými smermi. Avšak nepatrí k nim hlbšie zamýšľanie sa nad životom, sebadisciplína a sebaovládanie, dôslednosť v plnení povinností, rozvíjanie hlbších medziosobných a medziľudských vzťahov, porozumenie pre iných ľudí a pomáhanie im, ale také metódy a postupy zamerané na vlastnú osobu či osobnosť človeka, ako je rozvíjanie schopnosti autosugescie a predstavivosti, „podvedomia“, ovládania rozličných ďalších schopností za pomoci Transcendentálnej meditácie, Silvovej metódy, metódy jednotného mozgu – kineziológie a viacerých ďalších metód, ktoré sa prevažne opierajú o nedostatočne podložené a chybné pochope- né predstavy o činnosti ľudského mozgu a psychiky.

Možno človek používa uvedené metódy a postupy – podobne ako metódy tzv. alternatívnej medicíny – preto, lebo mu v súčasnom spôsobe života a možnostiach jeho zdokonaľovania niečo chýba, niečo uniká, alebo na niečo nestačí. Dá sa nad tým zamyslieť a pokúšať sa to napraviť. Človek by sa však pritom nemal zriecť vlastného triezveho a zdravého rozumu. Zvažovania a kritickosti. Isto je málo byť iba rozumovým a nie vždy stačí byť iba rozumným. Človek by sa mal usilovať stať sa múdrom. Na rozvíjanie svojich vlastností a schopností, názorov, rozumového i citového života i nazerania na život a svet mu sotva môžu stačiť rozličné hraničné a neoverené metódy, ktoré sľubujú zaručené úspechy, ale vôbec nespomínajú svoje nedostatky, úskalnia a možnosti škodlivého pôsobenia.

VLADISLAV ZIKMUND

REPORT

Dražba predmetov po obetiach kultu

Dňa 20. novembra 1999 bola v kalifornskom San Diegu dražba pozostalostí po členoch kultu Heaven's gate (Nebeská brána). V ponuke boli rôzne veci – od televízorov, kníh, postelí až po ďalšie zariadenie domu. Na aukcii sa zúčastnilo asi 300 ľudí. Ken Powell, obchodník so secondhandovým tovarom, kúpil 19 postelí, v ktorých sa našli telá členov kultu potom, čo spáchali samovraždu požitím otráveného pudingu. Za každú zaplatil 115 dolárov a dúfa, že ich bude môcť predať na internetovej aukcii až 20-krát drahšie. Tridsaťtisíc dolárov, ktoré sa utžili v dražbe, sú pre pozostalých 39 členov kultu, ktorí ešte v marci 1997 spáchali samovraždu. Zanechali po sebe videokazetu, v ktorej oznamovali, že odložili svoje telesné schránky (kontajnery), aby sa mohli pripojiť ku kozmickej lodi sprevádzajúcej Hale-Boppovu kométu.

Podľa agentúry AP spracoval -ml-

POLEMIKA

Zvykli sme si isté časové úseky charakterizovať rôznymi prívlastkami. O 19. stor. sa hovorí ako o „storočí pary“, naše storočie sa okázalo nazývať „atómový vek“. V poslednom čase sa vraví o nadchádzajúcom „veku Vodnára“ ako o období, ktoré podstatne ovplyvní dejiny ľudstva nasledujúcich asi 2000 rokov. O čo ide?

„Ale už pomaly prichádza epocha Vodnára – vek technických vymožeností. Vibrácie, ktoré vznikajú na prelome Rýb a Vodnára, spôsobujú revolúcie. Vodnár mení náhľady na náboženstvá a ruší všetky hranice. Cez svoju osobu dokazuje národu, že jadro všetkých náboženstiev je jedna rovnaká Pravda – ten istý Boh.“

(Časopis Gardénia 1/1993, str. 4)

Symbol znamenia Vodnára

Odpoveď:

Podľa astrologických teórií precesia – dlhodobý periodický pohyb zemskej osi okolo pólu ekliptiky – spôsobuje posun jarného bodu jednotlivými znameniami zvieratníka. Ukončený okruh, tzn. vystriedanie všetkých dvanástich znamení, sa udeje za 25 800 rokov, čo je tzv. „platónsky rok“. Postup jarného bodu v jednom znamení je tzv. „svetový mesiac“, alebo „vek“ konkrétneho znamenia a trvá približne 2100 rokov. Jeho charakteristiku ovplyvňuje dané znamenie. Dejiny sa takto delia do ucelených období, pričom pohyb jarného bodu je vzhľadom na zaužívanú následnosť znamení spätný. Prebieha od znamenia „veku Leva“ až do dnešného „veku Rýb“ a čo nevidieť, príde „vek Vodnára“.

Podľa tohto náhľadu úsvit ľudských dejín nastal vo veku Leva (8 – 10 tis. r. pred Kr.). Bol typický dynamikou, životnosťou, dokladajú ho praveké jaskynné kresby. Vo veku Raka sa ľudstvo usádzalo a budovalo sídla; vek Blížencov priniesol objav písma, vznik prvých starovekých knižníc, výmenu informácií a vek Býka podmienil stavby egyptskej kultúry, kde býk bol i samostatne uctievaný. Vek Barana je spojený s obdobím starozákonného židovského národa a nakoniec vek Rýb (0 – 2000 n. l.) je vekom vzniku a rozvoja kresťanstva, ktorého prvotným symbolom bola ryba. Teraz má však prísť vek Vodnára, ktorému vládne planéta Urán: má to byť vek veľkých premien, vnútorného oslobodenia človeka od všetkých, najmä duchovných obmedzení. Vek nárastu jeho skrytých psychických a paranormálnych schopností, keď ľudia dosiahnu rozšírené vedomie s jeho prejavmi – telepatiou, jasnovidečtvom, atď. Vek, keď racionálne zmýšľanie ustúpi intuícii a tvorivosti, keď nebude záväzná nijaké náboženstvo, lebo každý bude osvietený. Vek Vodnára je dôležitou súčasťou doktríny New Age –

tohto nového veľkého „mišmašu“, synkretického gnosticko-novopohanského hnutia, ktoré presadzuje „novú duchovnosť“ proti kresťanstvu. Isteže, ohlasuje zánik kresťanstva a aj iných náboženstiev, lebo človek vraj sám pochopí jednotu ľudstva a kozmu. V takomto chápaní je kresťanstvo len dobovo podmienené a dohráva svoju úlohu v dejinách. Bolo tu dvetisíc rokov, ale už končí a nikdy viac nebude.

Na prvý pohľad je jasné, že takýto postoj je postavený proti kresťanstvu so snahou o nivelizovanie jeho významu pre človeka i ľudstvo. Vychádza z cyklického chápania dejín, ktoré však nie je nové a navyše je to oživenie pohanských mýtov založených na pozorovaní prírody a jej striedania období. Tu niet zásadného vývoja, leto strieda iné leto, po zime raz príde ďalšia zima, nič podstatné sa nakoniec nezmení, všetko sa vracia. V tomto novom pohľade je síce priznaný špirálovitý vývoj, ale stále sme na pôde podobných cyklov.

Kresťanstvo však pozná úplne iné chápanie dejín. Jeho pohľad je eschatologický – tento svet stvoril osobný Boh, On vychovával svoj ľud počas stáročí a v plnosti času poslal na zem svojho Syna ako Spasiteľa. Celé dovtedajšie dejiny boli prípravou na jeho príchod. A ich ďalšie smerovanie má tiež svoj cieľ – čas ľudstva je darom, časom, v ktorom sa má Božia radostná zvesť o spásе šíriť až do druhého Kristovho príchodu na konci vekov. Dejiny nie sú cyklické, majú svoj zrod, smerovanie a budú mať raz svoj koniec. Aj z tohto krátko náčrtu vidno diametrálne odlišný pohľad na dejiny v ich smerovaní k Bohu, ktorý dáva odpoveď na ich zmysel, od pohľadu rytmického striedania večného kolobehu. Delenie dejín na „svetové mesiace“ s planetárnou vládou stavia pred nás úseky bez mimoriadneho odlišenia. Všetky sú viac-

menej rovnako hodnotné. Kresťanstvo nás však učí, že najväčšou udalosťou dejín bolo vtelenie Božieho Syna na túto zem, jeho vykupiteľská smrť a zmŕtvychvstanie. Preto sa delí letopočet na čas pred a po Kristovi. Treba tiež spomenúť, že New Age podceňuje osobu Krista a ohlasuje svojho „mesiáša“ – Maitreyu, ktorý vraj v tejto dobe vystúpi.

Je kresťanstvo naozaj končiacim javom? Naozaj nastávajúca vláda znamenia Vodnára prinesie jeho pád? Boh je Stvoriteľ všetkého, jeho dielom je vesmír i hviezdy. Už prorok Izaiáš varoval tých, čo sa spoliehajú na hviezdy a nie na Boha. Sv. Ján vo svojom Zjavení píše, že na konci vekov sa „nebesá zvinú ako zvitok“. Je logické veriť, že Božie dielo ovplyvňujú a zasahujú doň svojou polohou znamenia? A že dielo jeho vykúpenia a zrodenie Cirkvi podmienil svetový mesiac Rýb? Príchod Božieho Syna na svet sa udial v plnosti času, v dobe, ktorú určil Boh. Ako píše sv. Pavol v Liste Kolosanom, v Kristovi má počiatok a zmysel celé stvorenie. V tom istom liste píše sv. Pavol o podobných mylných názoroch – ukazuje, že uctievanie síl duchovného sveta a preceňovanie funkcie síl dobra, ako i strach z mocností zla, je prejavom falošnej pokory. Kristus je Stvoriteľ a Pán všetkého na nebi i na zemi, víťaz nad silami zla. Plnosť božstva tkvie v ňom. Môže kresťanstvo zaniknúť? Či Kristus nepovedal: „Ja som s vami až do skončenia sveta?“ Ved' nás sám uisťuje, keď hovorí o svojej Cirkvi, že „brány pekelné ju nepremôžu“!

Božie dielo – vykúpenie – je trvalé, a preto aj jeho znamenie – Cirkvev – je trvalá. Nebudeme viesť spor o tom, či sa jarný bod dostane alebo nedostane do sféry Vodnára. Podstatné je to, že nijaká okolnosť, zmena a vplyv stvoreného sveta nemôže otriast trvácnosťou a existenciou kresťanského poslstva.

ANDREJ BOTEK

Sekty (2) v Rusku

Prof. Alexander L. Dvorkin

Takmer každá sekta, či už zahraničná alebo miestna, sa na začiatku svojho pôsobenia v Rusku usilovala nájsť najprv pochopenie a podporu v mocenských kruhoch, a väčšinou s úspechom. Platí to rovnako o federálnej vláde, ako aj o miestnej správe. Avšak mnohé sekty precenili svoje sily a teraz pocíujú vážne straty. Typickým príkladom je scientológia v Novgorode. Mamutia chemická fabrika Akron spolu s členmi miestnej správy tu v roku 1994 zriadila Hubbard College. Už v priebehu troch rokov túto scientologickú školu absolvovalo vyše 400 obyvateľov - vrátane väčšiny zamestnancov provinčnej správy, predsedu provinčnej Dumy a mnohých okresných činníkov. Hubbardovo učenie sa nehatane šírilo mestom až do novembra 1996, keď Sergej Darevskij, riaditeľ spravodajstva v miestnej televízii, natrafil na výťažok časopisu *Time* zo 6. mája 1991 s veľkým titulkom na celej obálke: *Scientológia - Kult chamtivosti*. Darevskij sa obrátil na Moskvu, odkiaľ získal ďalšie informácie a následne v miestnej televízii vyrobil a odvysielal niekoľko protiscientologických programov. V marci 1997 oznámil predstaviteľ provinčnej správy v miestnej televízii, že provinčná správa prerušuje všetky kontakty s Hubbard College. Čoskoro sa museli scientológovia vystahovať zo svojich priestranných budov do centra mesta. Všetci zamestnanci miestnej správy okamžite odstránili zo stien svojich kancelárií diplomy Hubbard College. Jediným vysokopostaveným politikom naďalej podporujúcim sektu je Anatolij Boitsev, predseda provinčnej Dumy.

Iným príkladom je Vladimír Filo, ktorému sa nepodarilo obrátiť celý Perm na scientológiu, nevyšiel mu koncom roka 1996 pokus o znovuzvolenie a väčšina jeho

„scientologického teamu“ utrhla spolu s ním drvivú porážku. Ale najzdravujúcejší úder utrpela scientológia 19. júna 1996, keď ministerstvo zdravotníctva zrušilo licenciu pôvodne udelenú Purifikačnému programu (Purification Rundown) a zakázalo používanie scientologických metód vo verejnom zdravotníctve.

Takisto munovci (Cirkev zjednotenia) stratili na obrátkach pri šírení svojich vzdelávacích programov. Séria škandálov, vyvolaných rodičmi a Strediskom sv. Ireneja Lyonského, primála riaditeľov vzdelávacích zariadení zrušiť munistické triedy. Napokon si munovci začali uvedomovať, že napriek obrovským investíciám v Rusku je efekt minimálny. Prestali podporovať svoje projekty, ale už bolo neskoro: scientológovia aj Cirkev zjednotenia mali v rokoch 1996 - 1997 v Petrohrade vážne problémy s daňovou políciou. Saratovská vetva Munovho hnutia mala ťažkosti s políciou v prípade falšovania dokumentov a aj mnohé ďalšie sekty sa ocitli pred úradmi.

Maskovaná stratégia

Ako odvetu za tieto ťažkosti začali sekty proces, ktorý nazývam „samoindigenizácia“. S cieľom vytvoriť o sebe zdanie autentických ruských náboženstiev začali niektoré skupiny menovať Rusov do všetkých svojich vrcholných pozícií. Ale Rusi ostali iba figúrkami; cudzinci, ktorí formálne odstúpili, si i naďalej udržali absolútnu moc a pôsobili z úzadia. V úsilí vyzerať pôvodne zrejme najďalej zo všetkých zašiel ISKCON

(Medzinárodná spoločnosť pre uvedomenie si Krišnu - Hare Krišna hnutie). Krišnovci sa spriahli s extrémne nacionalistickými, neonacistickými a novopohanskými skupinami vyhlasujúc, že tradičným náboženstvom Ruska je vlastne védsky paganizmus, ktorý násilne potlačil zlé židovskokresťanské sprisahanie a nahradil kresťanské náboženstvo (ktoré je vlastne zhubným židovským výmyslom).

Aj scientológia podnikla kroky rovnakým smerom. Istý Vitalij Bogdanov napísal brožúrku s názvom: *Úcta k viere alebo Prečo je hlúpe bojovať proti scientológii?* (Moskva 1997). Dielo vzniklo evidentne na objednávku scientológov, čomu nasvedčuje dvojitý copyright - na meno Bogdanova, ako aj na meno dávno zosnulého L. Rona Hubbarda. Táto údajne objektívna brožúrka do neba vychvaľuje scientológiu ako geniálnu vedeckú metódu a prelom v konfesijnom zmýšľaní ľudstva. Jej obsah je skryto prosovietsky (Hubbardovou jedinou chybou údajne bolo, že podceňoval moc sovietskej vedy - s. 57-58); skryto antisemitský („*Práve z územia Judska - provincie veľkej Rímskej ríše, ktorú Rimania nedostali do rúk - preniklo kresťanstvo do Ríše*“ - s. 63), extrémne šovinistický a protikresťanský („*Treba pochopiť, že poslaním Ruska nie je verne sa pridržovať verzii kresťanstva vypožičanej svojho času od Byzancie - pravoslávia, ktoré mu bolo nanútené, ale namiesto toho ponúknuť ľudstvu zásadne nové myšlienky*“).

nielen v matematike či chémii, ale aj v teológii“ – s. 67). Knižka sa končí radou: „Potenciálny vývoj scientológie v Rusku je evidentne podmienený možnosťou zosúladenia jeho dogmatiky so základnými hodnotami etických doktrín, populárnych medzi intelektuálmi, najmä s Roerichovou ‚Živou etikou‘. Nestačí iba ukázať, že scientológia neprotirečí pravoslávii či náboženskému svetonázoru. Bolo by rozumnejšie demonštrovať, že kódex scientológa je celkom prijateľný pre tých, ktorí vyznávajú ‚neovédsky‘ (slovansko-árijský) paganizmus či pre ďalších, čo majú nadpriemerný vektor duchovného vývoja sociálnych skupín. Strategicky je užitočnejšie získať spojencov vopred, než bojovať s rivalmi z Pravoslávnej cirkvi po skončení boja“ (s. 72-73).

Zdá sa, že „novopohanské spojenie“ a „novopohanská syntéza“ predstavujú budúcnosť siekt v Rusku. Ostatné skupiny však (zatiaľ) nezašli tak ďaleko. Vlastne všetky sa usilujú buď používať pravoslávnu symboliku, alebo zobrazovať svoje doktríny akoby v plnom súlade s učením Pravoslávnej cirkvi. Prirodzene im ani nenapadlo informovať svojich potenciálnych členov o rozhodnutí Biskupskej rady Ruskej pravoslávnej cirkvi z roku 1994, ktorým vyhlásila exkomunikáciu členov nových náboženských hnutí z cirkvi. Začala sa nová, veľmi agresívna reklamná kampaň pod vedením hnutia scientológie, Transcendentálnej meditácie, stúpencom Šrí Činmoja a ISKCONu. ISKCON si zriadil vlastnú rozhlasovú stanicu, ktorá vysielala 24 hodín denne. Len toto prinieslo krišnovcom v Moskve, podľa ich slov, vyše 30 tisíc stúpencom. Našťastie vlani, v dôsledku ich rozkolu, stanicu zrušili. Avšak ostatné sekty v aktivitách pokračovali: scientológovia dokonca oznámili zriadenie vlastnej súkromnej strednej školy pre deti.

Tu treba spomenúť činnosť jednej z prosektárskych lobbistických skupín, ktorej členmi sú zväčša nepravoslávne kresťanské denominácie, vlastne všetky bývalé pravoslávne schizmatické skupiny a samozvané pseudopravoslávne vierovyznania, a samozrejme všetky najaktívnejšie sekty. Stojí za pozornosť, že táto okrajová organizácia, prakticky neznáma na Západe, sa teší veľmi veľkej podpore amerického kongresu a vlády a patrí k najpreferovanejším adeptom prizývaným na kongresové hearingy na príslušné témy a poskytujúcim informácie o ľudských právach pre náboženské správy.

Verejná mienka a médiá

Napriek tomu obyčajní Rusi v duchu čoraz väčšmi dávajú sekty do súvislosti s deštruktívnymi – protištátnymi, protirodinými a protiosobnostnými – aktivitami, ovládaním mysle, vykorisťovaním a kriminalitou. Výraz „sektomafia“ sa stal bežný. Popredné noviny prinášali správy o úmrtiach spôsobených podvýživou a o otvorených vraždách vo Vissarionovej sekte na južnej Sibíri. Miestne médiá v Novosibirsku písali o matke, členke sekty Sahadža joga, ktorá zavraždila vlastné dieťa. Popredné televízne kanály informovali o príbehu dvanásťročného chlapca Sašu, ktorého bila a týrala matka – členka sekty Hare Krišna – a nasilu ho vzala do gurukuly (védskej školy, v ktorej krišnovci „vychujú“ deti) v indickom Vrindavane. Sašovi sa podarilo ujsť a odletieť do Taškentu, odkiaľ pokračoval autostopom do Moskvy. Ďalší príbeh vysielaný v ruskej televízii ukazoval člena ISKCONu, ktorého v Jekaterinburgu uväznili a obvinili za účasť v sérii vopred pripravených vražd a drogového priekupníctva. Jekaterinburská polícia uviedla, že uralskú vetvu ISKCONu podozrievajú z blízkej väzby na miestnu mafiu a prania veľkých súm peňazí prostredníctvom programu Potraviny pre život.

Ruská verejná mienka začala byť alergická na aktivity siekt. Tento názor zosumarizoval Viktor Navarnov z úradu ruskej generálnej prokuratúry, ktorý v auguste 1997 uviedol, že v Rusku sa pod vplyvom siekt rozpadlo vyše 250 tisíc rodín. Podobný počet detí údajne opustili rodičia, čo sa pridali k takýmto skupinám. Navarnov, ktorý má na úrade generálneho prokurátora na starosti zákony týkajúce sa etnických vzťahov, zaradil Cirkev zjednotenia k najagresívnejším sektám na svete – jej učenie totiž ponúka návod na vraždu a samovraždu. Prokurátor povedal, že jej náborové metódy sa v Rusku pokladajú za škodlivé a ohrozujúce verejnosť. Ako ďalšiu nebezpečnú sektu označil Centrum Matky Božej. Dodal, že sekty bez odporu verejnosti získavajú čoraz väčší počet ruských prívržencov. Hrozné fakty o zločinoch a násilí sa zaznamenali aj v súvislosti so sektou Hare Krišna. Počet vražd riadených satanistami otriasa krajinou. V médiách sa vyskytli správy o úmrtiach detí jehovistov, pretože ich rodičia odmietli transfúziu krvi. A to je len nie-

koľko príkladov z mnohých... To vysvetľuje, prečo provinčné vlády, ktoré si uvedomili obmedzenia jestvujúceho zákona o slobode vyznania, začali v posledných dvoch rokoch vydávať vlastné zákony obmedzujúce aktivity totalitných siekt a dovedy neznámych zahraničných verbovačov. Tento proces viedol k prijatiu nového federálneho zákona o slobode vyznania.

Moskovský súdny spor

Sekty robili všetko pre to, aby tento proces zastavili, alebo ho aspoň spomalili. Jedným z cieľov právneho konania, ktoré iniciovala proti mne a Ruskej pravoslávnej cirkvi prosektárska lobby a niektoré sekty na jar v roku 1997, bolo torpédovať schválenie nového zákona o slobode vyznania vo federálnej Dume. Súdny spor spočiatku zaregistroval bývalý disident Gleb Jakunin, ktorý na mňa podal žalobu za ohováranie legálne registrovaných náboženských organizácií v Rusku ich označením za „totalitné sekty“. Inkriminovanou publikáciou bola moja brožúrka z roku 1995: *10 otázok vtieravému cudzincovi alebo Príručka pre tých, čo sa nechcú dať naverbovať do deštruktívnej sekty*. V brožúrke som sa pokúsil načrtnúť charakteristické znaky deštruktívnych siekt a ukázať, čím sa odlišujú od organizácií a tradičných náboženstiev bona fide. Odbor náboženskej výchovy a katechizmu Moskovského patriarchátu, ktorý vydal moju brožúru a je držiteľom copyrightu, bol označený za môjho spoluobčanov, spolu s Edičnou radou Ruskej pravoslávnej cirkvi.

Pán Jakunin, bývalý kňaz Moskovského patriarchátu, bol suspendovaný v roku 1994 za hrubé porušovanie cirkevných kánonov. Keď ho v roku 1996 znovu nezvolili do Dumy, založil súkromnú neziskovú organizáciu pod názvom *Verejný výbor na obranu slobody vyznania*. Výbor sa vzápätí pustil zháňať príspevky od rozličných deštruktívnych siekt, vrátane Svedkov Jehovových, Cirkvi zjednotenia a scientológie. (Keď minister zdravotníctva vydal zákaz scientológie vo verejnom zdravotníctve, Jakunin napísal sériu protestov proti „diskriminačnému“ aktu, obviňujúc ma, že ja osobne som to celé osnoval.) Bol to vlastne tento výbor, kto proti mne podal žalobu a Jakunin podanie podpísal ako jeho predse-
da. Navrhovateľov zastupovala Galina Krylová, advokátka, ktorá predtým na súde obhajovala Aum Šinrikjó a v súčasnosti

zastupuje CARP (študentskú organizáciu munistov) v prípade podanom skupinou rodičov v Petrohrade. Nedávno bola Krylová spolu s Levom Levinsonom uvedená v zozname *Medzinárodnej občianskej komisie pre ľudské práva* podporovanej scientológmi.

„Uplatnenie nároku na ochranu cti, dôstojnosti a obchodnej povesti“ charakterizuje moju brožúrku ako urážajúcu obsahom i štýlom náboženskej spoločnosti registrovanej ministerstvom spravodlivosti, pôsobiace legálne na ruskej pôde. Navrhovateľ upozorňuje, že zákerne nazývam tieto legálne organizácie „totalitnými sektami“ a „deštruktívnymi kultmi“ a päť z nich vymenúva: „Medzinárodná spoločnosť pre uvedenie si Krišnu (ISKCON), Cirkev zjednotenia, Scientologickú cirkev, Centrum Matky Božej a Aum Šinrikjó. Neskôr sa k súdnemu sporu s vlastnými žalobami pridalo asi 30 scientológov a členov ISKCONu. Keď už bolo jasné, že Pravoslávna cirkev podporuje môj prípad a výsledky ich úsilia v styku s verejnosťou nie sú dobré (ruská verejná mienka si pamätá veľmi dobre, ako Cirkev strkali do lavice obžalovaných pri zinscenovaných komunistických procesoch), niektorí scientológovia a členovia ISKCONu stiahli svoje žaloby proti mne. I tak ešte ostalo niekoľko podaní. Scientológia, ISKCON, Cirkev zjednotenia, Svedkovia Jehovovi, The Family (Rodina) a ďalšie sekty sa aktívne zapojili do súdneho procesu; vždy boli prítomní, mali naporúdzi preklady, materiály, tlmočníkov, právne rady, svedkov, videozáznamy, audionahrávky atď.

Začala sa rozsiahla, spontánna korešpondenčná kampaň v prospech nášho prípadu. Dostávali sme podporné listy s tisíckami podpisov z celého Ruska, ktoré jasne ukázali, na čej strane je verejná mienka! Keď sa stiahla väčšina navrhovateľov, opäť sa nastolila otázka úlohy Jakuninovho výboru – o ktorom v brožúrke nebola ani len zmienka – v súdnom spore. Zaujímavé je, že ani jedna z tých skupín, ktoré sa tam spomínali, nesplnomocnila výbor konať vo svojom mene. Najvyšší funkcionári výboru Lev Levinson a Michajl Osdčev tvrdili, že reprezentujú „neurčitý počet ľudí – členov nových náboženských hnutí“. Keď im povedali, že na súde nie je nijaký „neurčitý počet ľudí“, vyhlásili, že súčasne sú členmi všetkých náboženských organizácií spomínaných v Dvorkinovej brožúre, a preto konajú v mene týchto všetkých (s výnimkou Aum Šinrikjó, Bieleho bratstva, Peoples Temple a davidíánov), a to menovite: v mene ISKCONu, Scientologickej organizácie, Cirkvi zjednotenia, Centra Matky Božej,

Medzinárodných Kristových cirkví, The Family, Cirkvi Posledného zákona, Cirkvi Ježiša Krista svätých posledných dní (mormónov) a Svedkov Jehovových – všetkých vraj brožúra urazila a oni podajú vlastné žaloby. Tento bizarný ťah okamžite vniesol do procesu takmer groteskný zvrät.

Medzitým navrhovateľia nahlásili zoznam svojich svedkov (dokopy 32), ktorý okrem mnohých Rusov zahŕňal týchto ľudí zo Západu: James Richardson (USA), Massimo Introvigne (Taliansko), David Bromley (USA), Jean-François Meyer (Švajčiarsko), J. Gordon Melton (USA), Hubert Zeivert (Nemecko) a Eileen Barkerová (Veľká Británia). Pán Levinson oznámil, že výbor má predbežnú dohodu so všetkými týmito ľuďmi a že po začatí procesu sa s každým individuálne skontaktovali a oni prisľúbili účasť. (Jediný, kto odmietol prísť a dal najavo prekvapenie, že ho zaradili do zoznamu, bol Jean François Meyer.) Súd konštatoval nadmerný počet svedkov a trochu ho zredukoval. Vybratí boli títo zahraniční svedkovia: E. Barkerová, H. Zeivert, J. Richardson a M. Introvigne. Napokon prišli iba E. Barkerová a J. Richardson. M. Introvigne a G. Melton poslali písomné stanoviská. Vypovedali početní svedkovia – vyše 20 v prospech navrhovateľov a vyše 25 na strane obhajoby. Za navrhovateľov sa dostavili svedkovia, ktorí boli členmi týchto siekt: ISKCONu, Scientologickej cirkvi, Cirkvi zjednotenia a Svedkov Jehovových. Svedectvo vydali aj členovia rodičovských výborov ISKCONu a Cirkvi zjednotenia. Za zmienku stojí, že všetkým expertom, vrátane Barkerovej a Richardsona, položila obhajoba rovnakú otázku: „*Môže byť človek členom všetkých spomenutých siekt súčasne?*“ Oboch vedcov upozornili, že ich odpovede budú uverejnené na Internete, a tak sa obaja usilovali vyhnúť priamej odpovedi. Pod tlakom napokon odvetili rozhodným: „Áno“ – čo je dosť nezvyčajná odpoveď od ľudí, ktorí sa vyhlasujú za expertov v oblasti nových náboženských hnutí.

Bývalí členovia siekt vypovedali v prospech obhajoby, rovnako i rodičia a príbuzní obetí siekt. Hovorilo sa o týchto sektách: o ISKCONe, Svedkoch Jehovových, Vissarionovi, Centre Matky Božej, Scientologickej cirkvi, Medzinárodných cirkvách Kristových, Cirkvi zjednotenia a malej (zato veľmi deštruktívnej) ruskej sekte zvané Bojovníci za pravú piete. Medzi zahraničnými odborníkmi boli: Georgas Krippas (Grécko), Johannes Aagaard (Dánsko), Claire Champollionová (Francúzsko) a Thomas Gandow (Nemecko).

Samozrejme, nik z nich nepokladal ani zďaleka za možné byť súčasne členom všetkých siekt; najzaujímavejšiu odpoveď na túto otázku dal farár Thomas Gandow. Podľa neho, ak niekto tvrdí, že patrí súčasne do každej sekty a pritom neklame, potom sú len tri možnosti: 1. ten človek sa zbláznil; 2. ten človek je scientológ, lebo z daného zoznamu jedine scientológia povoľuje svojim členom predstierať, že sú súčasne členmi iného náboženstva; 3. ten človek je tajný agent (ale to je vlastne to isté ako v predchádzajúcom prípade). Dňa 20. mája, po vypočutí všetkých svedkov, prizvali navrhovateľia ďalšieho svedka z Nemecka: pani Gabrielu Yonanovú. Ale sudca ju odmietol vypočuť, lebo prišla príliš neskoro a jej meno nebolo vopred nahlásené. Pani Yonanová vyjadrila svoj názor na kauzu v rozhovore pre týždenník Ruskaja mysl'. O deň neskôr, po siedmich týždňoch nelútostných bojov v súdnej sieni, sudkyňa Ludmila Saltyková oznámila svoje rozhodnutie: tvrdenie navrhovateľov je nepodložené. Bolo to jasné víťazstvo pre nás.

Prípad nemal v celom Rusku právny precedens. V podstate to bol Jakunin, scientológia a ISKCON verzus Dvorkin a Moskovský patriarchát Ruskej pravoslávnej cirkvi. Ohrozené bolo právo Cirkvi zachovať si vlastný názor na sekty; vlastne ja som v mojej brožúrke neuviedol nič, čo nebolo jasne vyjadrené v rozhodnutí Biskupskej rady cirkvi o nových náboženských sektách (vydanej v novembri 1994). Sekty sa prvý raz pokúsili demonštrovať svoju moc v Rusku. Chceli ukázať, že sú novým faktorom ruskej reality a že treba s nimi rátať. Chceli vidieť, do akej miery sú ich nepriatelia jednotní a či je možné zničiť ich jednou ranou. Ohrozené boli také hodnoty demokracie v Rusku ako sloboda prejavu a sloboda informácie. Máme právo vyjadriť svoj názor na sekty a informovať občanov Ruska o ich ilegálnych aktivitách a totalitných tendenciách, či už v učení alebo v praxi – a občania Ruska majú právo tieto informácie dostať. Ale sekty vnímajú toto právo ako prekážku svojej túžby po moci v našom štáte. Keby sme boli prehrali, bol by sa vytvoril precedens na popretie našich neodňateľných práv – práv občanov Ruska. Bolo nám predurčené vyhrať, a my sme vyhrali.

ALEXANDER L. DVORKIN

(Dokončenie v budúcom čísle)

(Z časopisu *Spirituality in East and West*
a z aktualizovaných podkladov autora
preložila NORA VALOVÁ)

Foto: A. BLICHFELDT

Alternatívna medicína (4)

NÁZOR
NÁZOR
NÁZOR

T a j o m s t v o p y r a m í d y

„Nielen rovnaký tvar, ale i spoločný jazykový koreň pre názov pyramídy v starom Egypte a v ríši Mayov - *mum* - naznačujú, že kultúrny pôvod týchto stavieb bol pravdepodobne spoločný; hermetici i teozofi a dnes už aj niektorí egyptológovia ho nachádzajú v kultúre Atlantídy. (...) Pyramidológia je náuka, ktorá sa snaží z rozmerov egyptských pyramíd, zvlášť Cheopsovej, odvodzovať rôzne historické a iné údaje. (...) Pyramidológ, zakladateľ náboženskej sekty Svedkov Jehovových Ch. T. Russell, z nej vypočítal návrat Krista na rok 1874. K pyramidológii patrí v istom zmysle aj to, čo sa nazýva sila pyramíd (Pyramid-power): existujú dôkazy, že tvar pyramídy, bez ohľadu na veľkosť a materiál, z ktorého je pyramída urobená, indikuje dosiaľ neznáme energetické pole...“ To sú slová známeho českého propagátora hermetiky a súčasného vedúceho katedry andragogiky (výchova a vzdelávanie dospelých) na Univerzite Karlovej v Prahe prof. PhDr. Milana Nakonečného (Lexikon magie, Praha 1995).

Pokračujme citátmi z knihy Lyalla Watsona *Supernature* (Nadprirodzeno, Coronet Books, Londýn 1974): „Pyramídy na západnom brehu Nílu dali vybudovať faraóni ako kráľovské hrobky a datujú sa približne do obdobia 3 000 rokov pred Kr. Najuctievanejšie sú v Gize, vybudované počas štvrtjej dynastie, z ktorých najväčšia je tá, čo ukrývala faraóna Khufa. Je ešte

väčšia známa ako Cheopsova - dnes sa nazýva Veľká pyramída. Pred niekoľkými rokmi ju navštívil Francúz Bovis, ktorý sa skrýl pred poľudňajším slnkom vo faraónovej komore v strede pyramídy, presne jednu tretinu od základne. Bolo tam neobyčajne vlhko a tak bol skutočne prekvapený, keď v nádobách na odpadky našiel popri tom, čo tam zanechali turisti, aj telá mačky a malých púštnych zvierat, čo zabľúdili do pyramídy a zahynuli tam. Napriek vlhkosti sa nijaké telo nerozkladalo, ale všetky boli vysušené ako múmie. Bol prekvapený a začal premýšľať, či skutočne faraóni boli tak dokonale nabalzamovaní alebo či samy pyramídy majú zásluhu na ich uchovaní v mumifikovanom stave.

Bovis vyrobil model pyramídy s rozmermi, čo mali presné vzájomné pomery ako Cheopsova pyramída, a nasmeroval ich hranami presne v smere sever-juh a východ-západ rovnako, ako je umiestnený originál. Dovnútra modelu, do výšky jednej tretiny od základne, umiestnil mŕtvu mačku. Tá sa mumifikovala, z čoho usúdil, že pyramída spôsobuje rýchlu dehydráciu. Správy o tomto objave upúťali pozornosť Ing. Karla Drbala z Prahy. Ten zopakoval pokus s niekoľkými mŕtvymi mačkami a poznatky uzavrel: „Existuje vzťah medzi tvarom priestoru vo vnútri pyramídy a fyzikálnymi, chemickými a biologickými procesmi, prebiehajúcimi v tomto priestore. Keď použijeme vhodné formy a tvary

priestoru, budeme schopní urýchliť alebo spomaliť procesy, ktoré sa v nich odohrávajú.“ Drbal si spomenul na starú poveru, že čepielka na holenie sa otupí, ak ju ponecháme na mesačnom svetle. Skúsil dať jednu pod svoj model pyramídy, ale nič sa nestalo. A tak pokračoval v holení, kým sa čepielka neotupila. Potom ju dal späť pod pyramídu. Ostala ostrá. V mnohých východoeurópskych štátoch je stále dosť ťažké získať dobrú čepielku na holenie a tak sa Drbal pokúsil svoju pyramídu patentovať a uplatniť ju na trhu. Pražský Úrad pre patenty a vynálezy najskôr patent odmietol, ale len dovtedy, kým si vedúci vedecký pracovník neurobil vlastný model - a ten „fungoval“. A tak bol v roku 1959 *Ostrič čepeliek* „Cheopsova pyramída“ registrovaný ako československý patent č. 91304 a ktoráási továreň čoskoro začala vyrábať miniatúrne pyramídy z kartónu (výrobné družstvo Mechanika Praha, S. L.). Dnes sa vyrábajú z polystyrénu.“

Pyramída v Gize (Egypt) Foto: archív

Teoretické vysvetlenie

Lyall Watson pokračuje „technickým“ vysvetlením princípu účinku pyramídy pomocou kozmickej rezonancie:

„Keď sa ladička skonštruovaná na frekvenciu 256 kmitov za sekundu (stredné C) nechá znieť v blízkosti inej ladičky s takou istou prirodzenou frekvenciou, druhá ladička začne jemne vibrovať prevzatým chvením tej prvej, i keď sa vzájomne nedotýkajú. Energia sa prenáša z jednej na druhú. Hmyz bez uší nebude schopný začuť zvuk prvej ladičky, ale keby sedel na druhej, veľmi rýchlo si uvedomí vibrácie prvej a uvedomí si teda aj udalosť, odohrávajúce sa mimo jeho normálnej sféry. A to je podstata Nadprirodzeného.“

Nejaká udalosť v kozme spôsobí vibrácie elektromagnetických vln; tie potom putujú kozmickým priestorom a umožňujú pomocou rezonancie vznik ekvivalentných vibrácií nejakých častí Zeme, čo majú rovnakú prirodzenú frekvenciu. Život môže odpovedať na tieto podnety priamo, ale častejšie reaguje prebratým chvením z okolia, čo ho bezprostredne obklopuje. Záblesky svetla s frekvenciou zhodnou s rytmom mozgu vyvolávajú rezonanciu a poplach aj v prípade, že blikanie je pre nás príliš rýchle na to, aby sme ho zbadali. Veľmi slabé elektrické alebo magnetické pole si môžeme všimnúť preto, že rezonuje pri rovnakej frekvencii ako biopole reagujúceho organizmu. Týmto spôsobom sa zväčšujú nesmierne drobné podnety, neschopné dať podnet obyčajným zmyslom, a tie potom upútajú našu pozornosť. Tak sa nadprirodzené stane časťou bežnej prírody.“

Predbežné hodnotenie

Zakladateľom strediska pre Hraničný výskum (Borderline Phenomena Research Centre) po roku 1989 sa stal Ing. Venceslav Patrovský, CSc., ktorý propaguje existenciu všetkých paranormálnych javov už od päťdesiatych rokov. V svojej knihe *Od mágie k biotronike* v kapitole *Vplyv tvarových telies* sa na tvar pyramídy díva iba ako na veľmi špeciálny prípad vplyvu tvaru na prebiehajúce javy. Píše: „Počas mnohých rokov si niektorí ľudia všimli, že nádoby a sudy majú vplyv na akosť vína a piva, alebo mlieka a neskôr i semien a

potravín. Napríklad mlieko, uchovávané v obale štvorstena si dlho uchováva svoju kvalitu...“

Pri hodnotení už vyššie uvedeného výskumu Ing. Drbal uvádza: „Výroby sa neskôr ujalo jedno družstvo, ale temné vedátorské sily našej nedávnej spoločnosti sa postarali, aby bola výroba zastavená. Autor bohužiaľ týmto spôsobom žiletky nikdy presvedčivo nenaostřil, ale pripúšťa, že sa nemuseli dodržať všetky vhodné podmienky... Niektorí autori predpokladajú, že pyramída je mikrovlnný rezonátor, ktorý prijíma energiu z okolia, zrejme i z kozmu a usmerňuje ju.“ Osobne sa však domnievam, že výroba pyramíd bola vtedy zastavená skôr preto, že pyramídy nemali presadzované vlastnosti, takže ich nikto nekupoval.

Je podstatné si pripomenúť, že z vedeckého hľadiska neexistujú negatívne dôkazy, a preto nemožno dokázať, že tvar pyramídy ani nijaký iný tvar „sám osebe“ nemá schopnosť čerpať kozmickú energiu z kozmu ani niečo ovplyvňovať. Napríklad konštatovanie Ing. Patrovského, že sa mu nepodarilo čepielky v pyramíde naoštriť, je bezvýznamné tvrdenie, lebo námietka môže napríklad znieť, že sa mu nepodarilo vyrovnať model pyramídy do presného smeru sever-juh. Vážnejšia námietka proti tvrdeniu o „sile pyramíd“ spočíva v tom, že vyššie uvedené úvahy o tajomnej moci pyramíd na viacerých miestach nie sú dost logické. Rozobrať presne všetky tvrdenia by však vyžadovalo veľmi veľa miesta. Využijem preto právo na slobodné šírenie názorov a zatiaľ bez akéhokoľvek dôkazu

uvediem: „Sila pyramíd“ je hlúposť, šarlatánstvo a v prípade ich ekonomického využívania i podvod voči zákazníkovi či užívateľovi. V práve vyslovenej vete som sa príliš neprehrešil proti vedeckej etike. Veď zástancovia sily pyramíd nepredložili a nepredkladajú nijaké dôkazy o „sile pyramíd“ i keď by iste mohli, keby táto tajomná sila existovala. Pozitívne dôkazy na rozdiel od negatívnych dôkazov samozrejme existujú.

Praktické využitie pyramíd

Pyramídy a ďalšie tvarové žiarice vyrábajú v Českej republike viaceré firmy. Pyramídy nemusia mať steny, na sústreďovanie energie z kozmu údajne stačia ich hrany. Predávajú sa teda väčšinou vo forme ôsmich tyčí s dĺžkou od 0,5 m do 1,5 m, ktoré si zákazník sám zloží do pyramídy. Využívajú sa však aj väčšie pyramídy. Český rozhlas v roku 1998 považoval za potrebné informovať o príprave pyramídovej nemocnice a televízia NOVA v tom istom roku už prišla zábery štvormetrovej pyramídy z východných Čiech, v ktorej na liečenie kozmickou energiou nachádza miesto viacej osôb naraz. Známý český režisér pán Milan Calábek propaguje pravidelné spanie v pyramíde. Tá, ktorú používa on, mala podľa fotografie rozmer asi 2 m. Už v čase totality podľa sovietskej tlače stavali veľké pyramídy ekológovia v Bulharsku nad potokmi, lebo ich tak chceli čistiť.

Experiment s proporčne zhodnou zmenšeninou Veľkej pyramídy Foto: J. JIŘIČKA

Predaj pyramíd na medzinárodnom veľtrhu HARMONIE '96

V propagačnom letáku firmy Phoenix z Mirošova si možno prečítať: „Pôsobením pyramídálnej energie prebieha rýchla dehydratácia a sterilizácia, čo znamená, že sa zabíjajú mikroorganizmy. Tým je vysvetlená schopnosť konzervovať či mumifikovať. (...) Z mlieka si môžeme v pyramíde vyrobiť chutné syry, alebo hoci aj brúsiť žiletky. (...) Batérie sa v pyramíde dobíjajú. (...) Pobyt v pyramíde dobíja bioenergiu a prispieva k ľahšiemu preladeniu pri meditáciách; má tiež omladzovacie účinky. (...) Pyramídové klobúčky odstraňujú bolesti hlavy. Malá pyramída umiestnená pod posteľou v oblasti solar plexis zvyšuje vitalitu, dodáva energiu a sexuálne vzrušuje. Trvanie spánku sa znižuje. Geopatogénne zóny sa zoslabujú, urýchľuje sa hojenie rán.“ Podľa letáku firmy Rosa Plus z Roblína ich pyramídy vedú to isté a navyše má voda, umiestnená pod ich pyramídou, liečivé účinky (zníženie frekvencie tepu, zníženie tlaku, zlepšenie výkonnosti, upokojenie nervového systému atď.), zvyšuje úrodnosť poľnohospodárskych plodín a úžitkovosť dobytky.

Letáky majú takmer jarmočný charakter, takže bude dobré obrátiť sa na ďalšieho výrobcu pyramíd, na firmu Fyzap Praha. Jej majiteľom je docent experimentálnej fyziky RNDr. Ivo Chudáček, DrSc., a výskum tu bol dotovaný v rámci pomoci Európskej únie českej vede. Firma Fyzap zistila, že v prípade, keď sa pri pyramíde vynechajú štyri tyčky základne, kozmická energia sa nesústredzuje iba do vnútrajška pyramídy, ale pôsobí v celom priestore pod pyramídou, takže jediná pyramída zavesená pod strop továrenskej haly môže zlepšovať zdravotný stav všetkých robotní-

kov naraz. Najvýznačnejší český ekonomický týždenník Hospodárske noviny 8. júla 1996 v článku *JL-technológia* priniesol štatistiku o tomto zlepšení zdravotného stavu pracujúcich na základe prieskumu v niekoľkých stovkách podnikov. Názov *JL-technológia* (Joint Line) súvisí s výskumom pyramídálnej rezonancie firmou Fyzap. Podľa jej výskumu kozmickú energiu sústrednú v pyramíde vysiela firma Libena pomocou *JL-technologie* z Berouna do celého sveta do predávaných stimulátorov (predajné miesta má nielen v Európe, ale i v USA a v Austrálii). Z Berouna je aktivovaný aj znak *JL* reprodukováný už viac rokov na obálke časopisu pre alternatívnu medicínu

Z výstavy ECOLIFE '96

Regenerácia. Na liečenie neduhov si stačí obálku *Regenerácie* so znakom *JL* položiť na noc na choré miesto. Česká televízia venovala pyramídam, *JL-technologii* a Dr. Chudáčkovi už tri dlhé samostatné porady a v roku 1999 štafetu s propagáciou sily pyramíd prevzal Český rozhlas. Z Českej televízie sme sa napríklad dozvedeli, že známemu českému pretekárovi Karlovi Loprajzovi pomohla rezonujúca kozmická *JL-energia* zlepšiť chod jeho auta Tatra pri preteku Paríž-Dakar...

Výskum využitia pyramídálnej energie neprebíha iba v Českej republike. Pod názvom *Cosmic tubes* (Kozmické rúry) sa rezonátory vyrábajú v Japonsku a v USA. V Nemecku sa rezonanciou pyramídálnej kozmickej energie zaoberá celý výskumný ústav, ktorý v Českej republike touto technológiou lieči tisíce hektárov lesov. Sú ale zariadenia, čo na prvý pohľad nemajú s pyramídálnou energiou nič spoločné.

Napríklad Štátny ústav na kontrolu liečiv Českej republiky schválil v roku 1998 do užívania ako prostriedok zdravotníckej techniky EAV-ACUCOMB AC/V2 na testovanie účinnosti liekov (na Sloven-

sku odpovedajúci „výmer“ vystavil ŠÚKL Bratislava). Testované lieky stačí položiť v zatavenej ampulke na prístroj. Liek, úplne izolovaný od prístroja i od pacienta má na pyramídálnom princípe na diaľku rezonovať s testovaným orgánom v tele pacienta. Od akupunktúrneho bodu na koži pacienta v priebehu testu elektrický vodič privádza tajomný signál späť do prístroja a výchylka ručičky merača ukáže, či liek je na liečenie testovaného orgánu vhodný alebo nie.

Zhodnotenie pyramíd na záver

Podľa mňa je to všetko hlúposť a šarlatánstvo. Viera v tajomnú moc pyramíd je príkladom iracionálneho myslenia. Svoj príspevok by som ukončil slovami známeho astrofyzika Dr. Jiřího Grygara, ktorý sa v Lidových novinách (22. januára 1994) k tomu vyjadril: „Trápi ma príklon verejnosti k iracionalite, k pavidám. Ľudia, ktorí sú ochotní načúvať iracionálnym argumentom vyznávačov rôznych pavied, používajú totiž rovnaké metódy myslenia aj v ostatných oblastiach spoločenských

Z veľtrhu HARMONIE '96

aktivít, predovšetkým v politike. Pre spoločnosť, ktorá by úplne podľahla tomuto spôsobu myslenia, to nevyhnutne musí mať katastrofálne následky.“

STANISLAV LIBOVICKÝ

Foto: autor

RNDr. Stanislav Libovický, CSc. (* 1932)
– vyštudoval jadrovú fyziku na MFF UK (Matematicko-fyzikálnej fakulte Karlovej Univerzity) v Prahe. Väčšinu života študoval plastickú deformáciu kovov a feromagnetické domény v ČSAV (Československej akadémii vied). Neskôr sa venoval technologickým aplikáciám laserov v SVÚOM Praha (Štátnom výskumnom ústave ochrany materiálov).

Michael Jackson a Jehovovi

Detstvo a dospievanie jedného z najproduktívnejších spevákov tohto storočia, Michaela Jacksona, je spojené nielen s hudbou, ale najmä so Svedkami Jehovovými, kde Jackson strávil veľkú časť svojho života až do času, keď odišiel z radov tejto náboženskej spoločnosti. Jeho matka je členkou Svedkov Jehovových od útleho Michaelovho detstva. Sám Michael i jeho sestry La Toya, Rebbie a Janet boli pokrstenými členmi tejto spoločnosti. Cieľom tohto opisu je ukázať detstvo hviezdy v rodine so zvláštnou výchovou. Začnime teda Michaelovými rodičmi.

Jeho matka sa volá Katherine Scrusheová Jacksonová a narodila sa v Russell Country v štáte Alabama v USA. V roku 1949 sa vydala za Josepha Jacksona a presťahovali sa do Gery v Indiane. O niekoľko rokov sa rodina Jacksonovcov rozrástla až na konečných deväť detí: Maureen Reillette (Rebbie), Sigmund Esco (Jackie), Toriano Adaryll (Tito), Jermaine Lajuan, La Toya, Marlon David, Michael Joseph, Stephen Randall a Janet Damita Jo. Dvojča Marlona Davida zomrelo pri narodení, a tak konečné číslo desať Jacksonovci nenaplnili. Michaelova sestra La Toya si na detstvo spomína takto: „Mamička by pre svoje deti dokázala obetovať celý svoj život, ale otec bol jej prvým opakom. Zostával k svojim deťom celkom nevládavý. Dokonca ani raz nezašiel do pôrodnice, aby sa pozrel na niektorého zo svojich práve narodených potomkov... Vlastného otca sme oslovovali krstným menom Joseph – ale bez citového podtextu oco, ocko alebo otecko.

e
d
k
o
v
i
a

Rozhodol som sa napísať netradičný pohľad na jedného z najznámejších spevákov tohto storočia – Michaela Jacksona a zamyslieť sa nad jeho životným príbehom a nad tým, čo môže spôsobiť v obyčajnej rodine zapojenie sa do života náboženskej spoločnosti, ktorú poznáme ako Svedkovia Jehovovi. Táto stať je písaná na základe niekoľkých autobiografických kníh, ktoré o tomto spevákovi vyšli. Aj preto považujem túto prácu za zamyslenie nad psychologickým pochopením Jacksona ako veľmi rozpornej a nevyrovnanej osobnosti. I keď sám má teraz už dve deti, zostáva i napriek všetkým excesom vo svojom živote stále dieťaťom...

Mal násilnícku povahu a nikdy príliš neváhal, ak nám mal dať zaucho alebo bitku; u nás doma to neostalo len pri jednom údere alebo facke.“ Postoj matky k bitiu detí bol nepochopiteľný. Podľa pravidiel Svedkov Jehovových sa podriaďovala mužovi ako hlave rodiny až tak úpenlivo, že i pri brutalite Josepha voči deťom radšej odišla, alebo sa iba prizerala. Až keď sa Joseph na deťoch vyvíšil, nastúpila ona a zbité deti ošetrila. Často muž napadol aj ju, no napriek tomu sa od Josepha nerozhodla oddeliť, iba v čase, keď počty jeho mileniak boli zrejmé, a keď by utrpela povest' rodiny, rozhodla sa podať žiadosť o rozvod. Tú však za niekoľko mesiacov stiahla a Josephovi, ktorý jej sľúbil, že s neverou skoncuje, odpustila. Ale aj tak jeho avantúry pokračovali ďalej.

Detstvo Jacksonovcov bolo skutočne ťažké: „Po škole sme museli ísť rovno domov. Nijaké túlačky, ani priateľstvá so spolužiakmi, nijaké návštevy u nich doma. Avšak s toľkými súrodencami som sa nikdy necítila osamotená“, hovorí La Toya a dodáva: „Po matkinom vstupe k Svedkom Jehovovým sa u nás prestali sláviť Vianoce. Starý otec so starou mamou nás preto ľutovali a brali nás na vianočné večierky, kde nám dávali darčeky a peniaze. Hoci to bolo v priamom rozpore s matkinou vierou, nič proti tomu nenamietala, pretože videla, akí sme bývali šťastní. No aj tak sme museli celá rodina, okrem Josepha, niekoľkokrát týždenne navštevovať prednášky a kázne Svedkov Jehovových v Sále kráľovstva. Tam nám vštepovali, že Biblia je jediným slovom nášho Boha Jehovu, že Svedkovia Jehovovi sú predurčení na to, aby chodili z domu do domu a zvestovaním sa snažili získať ľudí pre svoju vieru. Pevne veria, že svet teraz ovláda Satan a čaká ho skaza v apokalyptickej bitke medzi dobrom a zlom.“

K otázke vzťahov medzi mužom a ženou La Toya poznamenáva: „Podľa zákonov našej viery už aj myšlienka na osobu opačného pohlavia znamenala hriech. Už pri pohľade na chlapca a pri myšlienke: Ten je pekný, ten by sa mi páčil, som sa z toho musela vyspovedať niekomu zo starších zboru. V takých situáciách sa vo mne miešali pocity viny a vnútorného zmätku. Čo ale na tom bolo vlastne zlé? Taktiež moji bratia ma chránili pred kýmkoľvek, kto o mňa prejavil záujem. Raz Jermaine vyštekol na chlapca, ktorý sa na mňa díval: ‚Kam sa to pozeráš? Neželaj si, aby som ti polámal

vázy! Ani naši rodičia si jednoducho nechceli priznať, že im z detí vyrastajú mladí muži a ženy. Vlastne všetky záležitosti spojené s dospelianím boli u nás tabu. Dokonca ani matka sa so mnou nikdy nerozprávala o tých osobných veciach, sprevádzajúcich každú ženu v období adolescencie a ja som potom trpela zbytočnými traumami. Keď mi začali rásť prsia, bola som z toho taká vystrašená, že som si stále zakrývala rukami hrudník a márne som sa ich snažila schovať. Obdobie dospelovania zasiahlo tvrdo aj Michaela. Predtým rád pobudol v spoločnosti cudzích ľudí, teraz sa stiahol sám do seba. Vyhybal sa rozhovorom s nečlenmi rodiny, a keď sa už nedalo vyhnúť, díval sa do zeme alebo bokom, snažiac sa zakryť svoju tvár. V rokoch, keď by mal chodiť za dievčatami, zostával doma. Z môjho najživšieho a najdružnejšieho brata sa stal citlivý a plachý mladík, čo by som nikdy nečakala. Rodičia totiž s nami o sexe nikdy nemienili hovoriť a prvá schôdzka bola mysliteľná len pod podmienkou, že zo známosti bude svadba. Preto sa nemožno čudovať, že bratia si veľa schôdzok s dievčatami do svojich dvadsiatich rokov neužili. Jackie mal v osemnástich známost' s dievčaťom, ale mohol sa s ním stretávať len raz do týždňa, aj to u nás doma. Aj to len jednu hodinu.“

Rodičia sa snažili deti oddeliť od ostatného sveta. Otec preto, aby mu deti zarábali peniaze a nerozpáchli sa. Matka pre vieru, že tento zlý svet ovláda Satan. Izolácia silnela tým väčšmi, čím sa rodina Jacksonovcov stávala slávnejšia. Najskôr izolovali deti od spoločnosti rodičia, potom ich izolovala ich sláva. Spomínajú, že väčšinu času presedeli doma, ak práve neboli na koncertoch. Postupom času si rodina najala ochranku a spolupracovala s manažermi reklamných firiem. Bob Jones, šéf propagácie, od začiatku Jacksonovcom radil: „Pri akomkoľvek rozhovore sa vyhýbajte najmä téme náboženstvo a politika. To by znamenalo stratu množstva fanúšikov.“ Jacksonovci sa tým skutočne dlhý čas aj riadili.

Ale vráťme sa naspäť k hlavnej téme tohto príspevku – k negatívne mu vplyvu viery Svedkov Jehovových na konkrétny život Michaela Jacksona a jeho súrodencov. O tom, ako ich zaslepenosť a neschopnosť Svedkov Jehovových prijať kritiku z vlastných radov pripravil o najbližšiu priateľku La Toya hovorí: „Z radov Svedkov Jehovových pochádzala aj moja prvá

a jediná priateľka, ktorá nebola z našej rodiny – Darles. Počas jedného zhromaždenia našej viery Darles bravúrne priviedla do rozpakov jedného zo starších zboru: „Prečo by som mala byť zachránená len ja?“ – spýtala sa nevinne, „ale moji rodičia už nie? Nepatria síce k viere, ale sú to inak ohromní ľudia.“ Odpoveď staršieho bola viac než typická. Citoval jej časť zákona, ktorá podporovala jeho stanovisko, ale nič nevysvetľovala. Darles teda napísala list, v ktorom zhrnula svoje pocity a pochybnosti. Ten potom adresovala starším zboru. O niekoľko dní ma znepokojila reakcia Rebbinho manžela Nathaniela (rozumej manžela najstaršej sestry La Toye, Rebbi, ktorá sa vydala za staršieho zboru Svedkov Jehovových – pozn. autora): „La Toya,“ radil mi, „s Darles už nikdy nesmieš hovoriť. Nikdy! Rozumieš?“ „Ale prečo?“ „Pretože opustila spoločenstvo.“ „Ale je to moja najlepšia priateľka!“ protestovala som. „Vari je niečo také možné?“ Hrozne ma to pobúrilo a zranilo, ale dokázala som potlačiť svoje pocity. Od toho času som sa nesmela ja a ani Michael s Darles stretávať. Tak veľmi nám chýbala, že sme v súkromí začali po prvýkrát prehodnocovať učenie našej viery. Cítili sme, že by otázky mali byť vítané, a nie nahrádzované hrozbami.“

K inému problému La Toya dodáva: „Starší majú povinnosť upozorňovať tých členov viery, ktorí sa nevhodne správajú či obliekajú. V tomto smere veľmi často napádali Michaela, ktorý svojimi piesňami obšťastňoval milióny poslucháčov na celom svete. Vytýkali mu prakticky všetko, od dĺžky vlasov až po pestrofarebné oblečenie. Brat mal vždy rád živé farby; najväčšmi si potrpel na červenú, čoho sa hneď pohotovo chopil jeden zo starších: „Nosíš príliš kriklavé farby, a tak na seba zbytočne upozorňuješ. Musíš sa uspokojiť s hnedou a čiernou.“ Mnohí zo Svedkov Jehovových sa s nami potom odmietali stýkať. Množstvo ľudí má názor, že viera má príliš prísne zákony, ale my sme ich nemali možnosť s ničím porovnať. Jedine, čo sme poznali, bol domov, škola a Sála Kráľovstva. Na týchto troch miestach sa od nás vyžadovala poslušnosť bez možnosti vlastného vyjadrenia. Po skúsenostiach so staršími sme s Michaelom začali uvažovať, či skutočne patríme do tejto spoločnosti. Ľudia zvonku nás považovali za mierne naivných, neschopných vlastného úsudku, a ja si myslím, že mali pravdu.“

Nikto z rodiny Jacksonovcov nikdy neokúsil drogu, a tvrdá výchova spôsobila, že všetci sú až dodnes abstinenti, ako tvrdia. Michael údajne nepije ani kávu. To, aký je dnes Michael Jackson, je výsledok výchovy, ktorú dostal doma. Tvrdý otec, ktorý deti trestal a využíval na svoje potreby a finančný zisk, spôsobil svojím konaním mnohé traumy, ktoré sú na Jacksonovi vidieť až dodnes. Michael miluje zvieratá, opice, má strach z ľudí – to vďaka matke, ktorá deti držala bokom od tohto skazeného sveta – a trpí i mesiášskym syndrómom, keď sa snaží zlepšiť svet aspoň pre nevinné deti, ktoré považuje za svojich najväčších priateľov. Avšak dospelým ľuďom nedôveruje i kvôli svojej kariére. Mnoho podvodníkov a tzv. manažérov sa ho snažilo pripraviť o peniaze. Veľmi ho poškodil aj súdny proces, keď ho istý chlapec obvinil zo sexuálneho obťažovania. Zaujímavé na celom prípade však je, že išlo o syna režiséra, ktorému Michael Jackson odmietol venovať vysokú sumu na nakrútenie filmu. Aby Jackson nechutnosti ukončil, radšej sa vyrovnal s rodinou „postihnutého“ vysokou finančnou čiastkou. V novembri 1998 vyhral posledný súd týkajúci sa dohry okolo tohto prípadu, keď jeden denník uviedol, že vlastní nahrávku Jacksona, ako si sexuálne „užíva“ s deťmi. Nahrávka neexistovala a denník si tým len zvýšil náklad.

Azda preto, že Michael zasvätil celé svoje detstvo kariére, rád sa necháva unášať na vlnách nekonečnej riekky fantázie. Nečudo, že medzi jeho najobľúbenejšie filmy patrí E. T. mimozemšťan a Čarodejník zo zeme OZ. Píše piesne a skladá básne, čo majú hlboký zmysel a z ktorých badať osamotenosť človeka, ktorého pozná takmer celý svet, ale ktorému chýbajú priatelia, ktorí dokážu pomôcť. Skutočných priateľov má zrejme naozaj veľmi málo. Michael Jackson sponzoruje množstvo akcií pre deti a veľké peniaze dal i na výskum chorôb AIDS. Naďalej však finančne podporuje Svedkov Jehovových, i keď z ich radov odišiel už v roku 1992. Snaží sa dohnať svoje detstvo vo veku, keď sám má už svoje dve deti. I napriek tomu by sa oplatilo zamyslieť, či aj on nevychováva svoje deti nesprávne, či im chce dať všetko ako každý dobrý rodič, ale nespôsobí im práve tým ich skazu? On vyrastal s ôsmimi súrodencami izolovaný od spoločnosti – a presne to isté robí so svojimi deťmi. Nedopúšťa sa tej istej chyby ako jeho otec a matka? To ukáže čas.

PETR VELECHOVSKÝ

Medzinárodná konferencia vo Vysokých Tatrách

Za účasti odborníkov z Českej republiky, Rakúska a Slovenska sa 24. - 25. novembra 1999 v romanticky zasnežených Vysokých Tatrách v Starom Smokovci uskutočnila konferencia s názvom *Sekty, kulty a nová religiozita v pluralitnej spoločnosti*. Toto medzinárodné podujatie pripravil Ústav pre vzťahy štátu a cirkví (ÚVŠC) spoločne s Ekumenickou spoločnosťou pre štúdium siekt pri Ekumenickej rade cirkví v SR (ESPŠS).

Po krátkom úvode riaditeľky ÚVŠC Mgr. M. Moravčíkovej prehovoril predseda Konferencie biskupov Slovenska, biskup Mons. R. Baláž. Vo svojom príspevku venovanom vzťahom a úlohe cirkvi v duchovne rôznorodej spoločnosti sa zmienil o trojakom pluralizme, a to spoločenskom, svetnázorovom a vnútrocirkevnom. Zdôraznil, že vzhľadom na pestrú ponuku náboženských vysvetľovaní je rozhodujúce odpovedať „svedectvom živej a zrelej viery“.

Zástupca Evanjelickej cirkvi a. v. na Slovensku, biskup VD Ján Midriak, sa vo svojom referáte venoval najmä príčinám úspechu siekt a kultov. Konštatoval, že kým doterajšia spoločnosť (pred r. 1989) vytvárala podmienky pre náboženskú bezBoha, dnes sa v Cirkvi stretávame s určitou vrstvou formálnych členov. Rezervy vidí najmä v kazateľskej, ale i v iných formách zborovej práce, ktorá - ak nechceme, aby sa sekty šírili aj medzi nami - má byť živá, zrozumiteľná, primeraná veku, a najmä oplývajúca mocou pravdy evanjelia.

Ďalší prednášateľ Ing. O. Garaj, predseda ESPŠS, analyzoval realitu náboženskej plurality. Venoval sa i opisu dialógu od všeobecných kritérií (úloha, funkcie, typy) až po jeho úzko špecializované formy (interreligiózný dialóg a jeho typy). Zaujímavú prezentáciu na tému *Psychická manipulácia v médiách* predniesla RNDr. A. Erdziaková, šéfredaktorka časopisu *Forum scientiae et sapientiae*. V nej manipuláciu definovala ako využívanie nevedomosti, naivity ľudí a ich citov s cieľom navodiť zmeny. Podrobne rozobrala prostriedky, zásady, techniky a účinky manipulácie a propagandy. Načrtla však i východiská, ktoré spočívajú okrem iného v dostupnosti objektívnych informácií, nezastupiteľnej úlohe rodiny a odvahe usvedčiť nepravdu.

O súčasnej legislatíve a praxi v súvislosti s registráciou nových náboženských spoločností v SR a o príprave ich novelizácií referoval JUDr. J. Juran, zástupca Cirkevného odboru MK SR. Páter A. Opatrný, riaditeľ Arcibiskupského pastoračného strediska v Prahe, v tejto súvislosti informoval o pripravovanej zmene zákona o registrácii náboženskej spoločnosti v ČR.

Biskup Mons. Rudolf Baláž

Podľa tejto zmeny by sa malo prejsť na dvojkoľový systém, podobne ako v Rakúsku. V súčasnosti je v ČR asi pätnásť až osemnásť zoskupení, ktoré sa usilujú získať štatút náboženskej spoločnosti. V druhom príspevku sa zmienil o svojich pastoračných skúsenostiach so sektami a deštruktívnymi kultmi, pričom načrtnul východisko, ako nepodľahnúť ponukám deštruktívneho kultu - treba kriticky myslieť, získať seriózne informácie o skupinách a viesť vzájomný dialóg (ak je to možné). Vo svojom poslednom referáte analyzoval fenomén New Age. Opísal jeho teoretické východiská (astrologické, teologické, vedecké), charakter a porovnanie s kresťanstvom. Ako podotkol, kresťanstvo prírodu odčarúvalo a New Age ju znova začarúva (šamanizmus a i.).

Mgr. M. Lojda z ÚVŠC priblížil prístup štátu k novým náboženským hnutiam v niektorých krajinách Európy. Z jeho príspevku vyplýva, že vlády aj parlamenty mnohých štátov sa už tejto problematike venujú. Dokonca sú snahy aj o vytvorenie celoeurópskeho centra pre štúdium nových náboženských hnutí, ako aj snaha podporiť

vybudovanie takýchto centier v štátoch bývalej východnej Európy.

Zasvätenú analýzu učenia a praxe v Hare Krišna hnutí predniesol tajomník ESPŠS Mgr. B. Rakovský. Na jednotlivých

Biskup Ján Midriak

príkladoch demonštroval príčiny a následky psychickej manipulácie a deštrukcie objavujúce sa v tomto východnom kulte.

Koncepciu prúdov súčasnej religiozity prezentoval J. Hynek z Centra pre prevenciu v oblasti náboženských siekt v Olomouci. Na základe rôznych charakteristík zaujímavovo porovnal tradičnú a modernú (mestskú) religiozitu.

Zahraničný hosť z Rakúska F. Gries informoval, že v Rakúsku už vyše štyridsať rokov pôsobia rôzne centrá, čo sa venujú najmä osvetovej práci na tomto poli. V roku 1994 bola zaktivizovaná medziministerská skupina s cieľom podporovať činnosť svojpomocných organizácií. V druhom príspevku oboznámil prítomných s existenciou a poslaním Európskej federácie centier pre skúmanie informácií o sektách (FECRIS) so sídlom v Paríži.

Prednášateľov, podnetov a zaujímavých tém, ktoré na konferencii odzneli, bolo viacej. Diskusie na odbornú tému pokračovali aj po oficiálnom skončení oboch rokovacích dní. Nadviazali sa tu nové pracovné kontakty a stanovili sa ciele a kontúry budúcej spolupráce.

Živo sa diskutovalo aj o potrebe vytvoriť na Slovensku centrum pre prevenciu proti sektám, aby spoločnosť bola dostatočne informovaná a chránená proti zhubným účinkom novodobej závislosti, ktorú sekty v demokratickej pluralitnej spoločnosti predstavujú. Avšak na otázku, čo z toho sa podarí uskutočniť, odpovie až sám život.

MIROSLAV LOJDA

Foto: M. MORAVČÍKOVÁ

Predplatné Rozmeru

Predplatné časopisu Rozmer na rok 2000 (4 čísla) je i naďalej nezmenené - 136 Sk vrátane poštovného a balného. Ten, kto si chce doobjednať aj staršie čísla z roku 1999 (4 čísla) a z roku 1998 (2 čísla) zaplatí spolu za všetky tri ročníky 300 Sk. Niektorí z vás ste si objednali aj čísla 1 a 4/1998. Oznamujeme vám, že Rozmer č. 1/1998 je už celý rozobraný (môžeme vám ho zaslať len v digitálnej podobe vo formáte PDF na vašu e-mailovú adresu alebo na diskete za distribučný poplatok 25 Sk. Dokument sa dá čítať a vytlačiť vo voľne šíriteľnom softvéri Adobe Acrobat 4.0) a Rozmer č. 4/1998 nevyšiel (v roku 1998 vyšli iba 3 čísla). Prosíme vás preto, aby ste už toto číslo od nás nežiadali. Ďalej vás chceme požiadať, aby ste vaše objednávky vyplňovali čitateľne a najmä aby ste na nich vyznačili počet kusov a čísla výtlačkov, ktoré vám máme ešte zaslať, aby nedošlo k zbytočnému nedorozumeniu. Pokiaľ platíte predplatné na celý rok, platte ho iba raz. Nedajte sa zmýliť tým, že v každom čísle je vložená poštová poukážka. My ju vkladáme automaticky do každého výtlačku. Rozmer si môžete objednať zaplatením poštovej poukážky a zaslaním objednávkového lístka vloženého v časopise na adresu:

Redakcia časopisu Rozmer, Palisády 48, 811 06 Bratislava 1, alebo telefonicky či faxom na číslo: **07/544 33 235**, prípadne e-mailom na adrese: **ekum.rada@netlab.sk**

Vyhodnotenie súťaže

Správne odpovede z čísla 3/1999:

1 - Oskar Ernst Bernhardt (Abd-ru-shin); 2 - zákon hmotnosti, zákon príťažlivosti rovnorodého a zákon spätného pôsobenia; 3 - metóda jednotného mozgu; 4 - cisár Lev III.; 5 - Dávid „Moses“ Berg.

Výhercami súťaže sa stali:

J. Ďurejová z Revúcej, Mgr. A. Mišáková z Trenčína a A. Korábková z Pobeďimu. Výhercom srdečne blahoželáme!

Knižnica Rozmeru

Záujem o literatúru, ktorá sa zaoberá pôsobením siekt a nových náboženských hnutí a kultov, stále rastie. Aj v tomto čísle Rozmeru vám odporúčame viacero zaujímavých titulov:

1. W. GITT: *Hľadání východiska (Náboženství - sekty - křesťanství)* (Tandem, 1995);
2. H. KÜNG: *Křesťanství a náboženství Číny* (Vyšehrad, 1999);
3. D. BREESE: *Spoznaj znaky siekt* (Vydavateľstvo MSEJK 1999);
4. R. SALVUCCI: *Zkušenosti exorcisty* (Karmelitánské nakladatelství v Kostelním Vydří, 1999);
5. M. WIDL: *Křesťanství a esoterika* (Karmelitánské nakladatelství v Kostelním Vydří, 1997).

**KNÍHKUPECTVO
Jonatán**

Záujemcovia si uvedené tituly môžu zakúpiť alebo na dobierku objednať na adrese:

**Knihkupectvo Jonatán,
Legionárska 2, 811 07 Bratislava 1,** telefonicky na číslo: **07/555 630 40**, alebo **e-mail: jonatan@nexta.sk**

Požehnané Vianoce

a radostiplný

nový rok 2000

praje

všetkým svojim čitateľom

redakcia Rozmeru

Rozmer - časopis pre kresťanskú duchovnú orientáciu. Vychádza štvrťročne. **Vydavateľ:** Ekumenická spoločnosť pre štúdium siekt pri Ekumenickej rade cirkví v SR. **Šéfredaktor:** Mgr. Boris Rakovský; **grafický redaktor:** Mgr. Gabriel Martinický; **jazyková redaktorka:** PhDr. Alžbeta Mráková. **Adresa redakcie:** Palisády 48, 811 06 Bratislava 1, **Tel./fax:** 544 332 35, **e-mail:** ekum.rada@netlab.sk. **Tlač:** LÚČ - vydavateľské družstvo, Kozičova 2, 841 10 Bratislava. **Registračné číslo:** MK SR 1754/97; **ISSN:** 1335-2660. **Uzavierka čísla:** 15. decembra 1999. **Cena:** 29,- Sk. Objednávky predplatného zasielajte na adresu redakcie. Nevyžiadané rukopisy a fotografie nevraciam. Za obsah a formu inzercie zodpovedá inzerent. Akákoľvek reprodukcia uverejnených príspevkov je možná iba so súhlasom redakcie. Citáty z Novej zmluvy (Nového zákona) sú prevzaté zo Slovenského ekumenického prekladu, zo Staršej zmluvy (Starého zákona) zo Svätého písma vydaného Slovenským ústavom sv. Cyrila a Metoda, Rím 1995.

„putovanie“ duše z tela do tela je len výmyslom či želaním niektorých ľudí, čo nechcú byť zodpovední.

3. UFO – ako „undefined fly object“ určite je, veď ináč by ho nemohli takto pomenovať, keď ho už raz videli, ale spájať to s nejakými civilizáciami? Nie. A vôbec – pojem „civilizácia“ je spojený len s ľudstvom, s človekom, so skupinou ľudí, neexistuje „civilizácia“ zvierat, kameňov, stromov, preto aj keby bolo niečo vo vesmíre, čo by malo nejaké „ratio“ asi by sa to nemalo spájať s pojmom „civilizácia“; tak ako Boh stvoril nebo a zem, na zemi človeka, na nebi hviezdy, je na nás, aby sme „objavovali“, čo ešte nepoznáme; osobne si však myslím, že Pán Boh tam hore vo vesmíre asi príliš nešpekuloval, veď má dosť roboty s nami tu na zemi, tak načo by si to priťažoval ešte nejakými zeleno-modrosvietielkujúcimi íti s anténkami, však?

Ján, 61 r., VŠ (MUDr.), ECAV – 1. Tieto výmysly sú fatalistickou filozofiou, ktorá zneužíva nevedomosť laikov (a to je, žiaľ, väčšina ľudskej populácie) na despotizmus a ponižovanie slobody ducha. Je to neprijateľná dekadentná filozofia, odsúdená už v minulom storočí. Je až zarážajúce, akým ponižujúcim spôsobom sa „vtlačá“ do našej tlače západnými nedoukami a vyvoláva pochybnosti o prírodných zákonoch. Tieto výmysly majú len jeden cieľ: spochybňovať tvorivú činnosť ľudí alebo ju rozbíjať, a tým vyvolávať zmätok a beznádej. Odporúčam jednoznačne: niet nijakého dôvodu na čo len položenie takejto otázky.

2. Táto otázka je nad rámec ľudských schopností. Nikto neposkytol žiaden dôkaz. Ak sa vo „východných“ filozofiách táto okolnosť uvádza, je to vec filozofie a je tiež súčasťou fatalizmu. Otázka nie je správna. Nemá zmysel, je imaginárna.

3. Boli podané rôzne dôkazy a zverejnené ako „utajované“. Vzhľadom na kozmické vzdialenosti a „fyzickú“ realitu vesmíru je to málo pravdepodobné. V tomto prípade nie je možné použiť biblické: nevideli a uverili, lebo tieto slová majú odlišný zmysel. Ak nechcem pripustiť „metafyziku“, nie je to reálne. Na úrovni súčasných vedomostí je to prakticky nepochopiteľné, napriek mnohým „úkazom“ a „dôkazom“. Odpovedať „áno“ alebo „nie“, je to isté, ako tvrdiť pravdu o niečom, čo sa nedá vysvetliť.

Martin, 29 r., VŠ (Mgr.), RKC – 1. Ježiš povedal, že nebudeme vedieť o dni ani o hodine, kedy sa to stane, len nejaké indicie nám dal. No osobne si myslím, že je to dosť ďaleko.

2. Nie. Reinkarnácia nemá v kresťanstve miesto. Hlásajú to náboženstvá, ktoré nemali tú „drzosť“ vyhlasovať, že Boh zostúpil na zem, aby zomrel za nás, a tak nám otvoril cestu k rajskej spáse.

3. UFO, myslím si, znamená lietajúci neidentifikovateľný objekt, no apriori to nemusí byť „marťan“. Cirkev to nevylučuje, ja túto myšlienku nezatracujem, no je mi to jedno.

Dávid, 29 r., VŠ, podľa papierov RKC, ale de facto 6 rokov gréckokatolík – 1. Koniec môže nastať kedykoľvek. Teórie, zdôvodňujúce, že to iste nastane už čoskoro, v najbližších rokoch, sú podľa mňa absolútne neopodstatnené, vychádzajú z pomýleného fundamentalistického výkladu Písma. Myslím si, že z logického hľadiska ich argumentácia neobstojí. Na druhej strane sa mi zdá opodstatnené isté „čítanie znamená časov“, z ktorého možno plynie, že nás čaká iste zložitá, ťažká, prelomové obdobie, keď sa mnohým, doteraz nechvejným zatrasie, ale keď sa zrodí aj čosi nové, čisté, doteraz neznáme (myslím na radikálnu očistu Cirkvi).

2. Nie.

3. Nie.

Jirí, 21 r., študent VŠ, RKC, ČR – 1. Ne. Věřím, že konec světa bude, ale kdy...? Nemyslím, že to bude vědět někdo dopředu (viz. „přijde jako zloděj v noci...“).

2. Ne. Bohatě mi stačí jeden život.

3. Ne. Ale není to nijak zásadní – prostě jsem žádného „UFO“ neviděl, ani mi jeho existenci nikdo seriózně nedokázal.

Luba, 33 r., VŠ (Mgr.), ECAV – 1. Áno aj nie. Áno preto, že je to aj v Biblii, ale „nie“ v každom prípade, t. j. v prípade strašenia určitým konkrétnym dátumom, napr. rokom 2000 a pod. Tomu jednoznačne neverím. V Biblii stojí, že ten čas nepozná nikto. Pod „tým časom“ sa tu myslí nielen koniec sveta, ale súčasne aj druhý príchod Ježiša Krista, ktorý bude nasledovať bezprostredne potom. Sú aj teórie, že Ježiš príde na Zem ešte „predtým“, t. j. všetci kresťania budú vzatí na nebo ešte pred konečným zničením Zeme... Neviem presne, čo môžem chápať pod „rôznymi teóriami“. Každá z nich určite vychádza z iných zdrojov poznania a ani tie, ktoré vychádzajú z Biblie, nemusia byť – a spravidla ani nie sú – „pravdivé“, pretože zo svojich katastrofických scenárov zámerne vypúšťajú fakt o konečnom vykúpení prisľúbenom tým, „ktorí vydržia až do konca...“ Tým by potvrdili – alebo aspoň museli pripustiť – najzávažnejšiu skutočnosť, že totiž súčasne s koncom sveta sa približuje aj druhý príchod Ježiša Krista. A preto sú tieto teórie pre mňa – a podľa mňa pre každého kresťana, ktorý vie, čo číta, keď drží v rukách Bibliu – bez zdôraznenia tohto faktu absolútne irelevantné. Akokoľvek mnohé z Ježišových vyjadrení – najmä v statkách o Jeho druhom príchode, a o tom, čo mu všetko bude predchádzať – tomu nasvedčujú, že totiž „toto všetko musí prísť, ale ešte nebude koniec“, si myslím, že všetky teórie stavajúce na tomto vyjadrení majú jediný cieľ – vytvoriť atmosféru strachu z „blízkeho“ konca sveta okolo roku 2000, čo bude mať za následok hlboké „sklamanie“ zo strany tých, ktorí uverili „falošným prorokom“. Na otázku, prečo tomu uverili, nám aj im sv. Pavol odpovedá: „...lebo neprijali lásku k pravde, aby mohli byť spasení. A preto Boh na nich dopúšťa silu bludu, aby verili ľži a boli odsúdení všetci, čo neuverili pravde, ale si obľúbili nepravosť.“

2. Skôr nie ako áno. To vychádza z predošlého, resp. z mojej neotrasiteľnej viery v Ježiša Krista, a teda aj vo všetko, čo povedal. Ale to neznamená, že by mi táto otázka nikdy nenapadla. Nejaký čas som sa s ňou aj zaoberala, najmä kým som hľadala na nesprávnom mieste – v predajni s ezoterickou literatúrou. Ale ani po „prebudení“ som v tom nemala úplne jasno. Nezдалo sa mi, že by sa to nejako bilo s kresťanskou vierou. A nedávno som v Biblii našla vyjadrenie o dušiach tých, ktorí „vchádzali úzkou bránou“ (ktorou je Kristus – teda viera v neho, pre ktorú tu trpeli) a ktorí – keďže cez Neho vošli, cez Neho budú „môcť vchádzať aj vychádzať“... Už neviem, kde presne, ale ak by to aj znamenalo, že to možné je, tak ani v tom prípade sa to nezhoduje s učením o karme a reinkarnácii, pretože – podľa tohto vyjadrenia – by na návrat z večnosti na Zem nemali nárok duše, ktoré „neprešli úzkou bránou“, t. j. cez Ježiša Krista, čo znamená, že by to mohli byť jedine kresťania... a to by znamenalo, že dnes by už celý svet bol kresťanský...

3. To nemôžem potvrdiť ani vylúčiť. Veriť tomu by znamenalo nechať ohroziť vieru v Ježiša Krista ako Božieho Syna. Totiž tvrdenia a rôzne „dôkazy“ o mimozemšťanoch a viera v ne majú za následok, že sa postupne vnášajú do najrôznejších oblastí života – vedy aj viery. A tým vnášajú zmätok do viery už o samotnom Nepoškvrnenom počatí, ktoré nahrádzajú čisto materialistickým – typicky zjednodušujúcim – tvrdením, že totiž Ježiš Kristus bol počatý vďaka mimozemšťanovi; a fakt Jeho nanebovzatia nahrádzajú – z ich pohľadu – „logickým“ vysvetlením odchodu v UFO. Kto neverí Tomu, Kto jediný o sebe – a určite nie z prílišného sebavedomia – mohol povedať, že je Pravdou, ten si v tom nájde len ďalší „dôkaz“ a dôvod, prečo neveriť...

Anketu pripravila: ALŽBETA MRÁKOVÁ